

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อ
ความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ผู้ศึกษา นางสาวชราภรณ์ ชุมพล **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 55 คน ศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมกลุ่มเป็น
เวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านใน
มุมหนังสือ และแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการ
ทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ
มีความสนใจในการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ความสนใจในการอ่าน เด็กปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาต นับตั้งแต่วันเริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ เจียรกุล ที่ให้คำแนะนำในการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ อาจารย์พิมพ์ภา อัครกะพู และอาจารย์มิ่งเทพครเมือง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญกรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่สาวและน้องชาย ที่สนับสนุนกำลังใจและทุนทรัพย์โดยตลอด

อนึ่งกำลังใจเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของงานวิจัยฉบับนี้ นายอนุวัฒน์ ต่อนิ และเด็กหญิงภัทธารณ์ ต่อนิ ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยถือว่ามีค่ายิ่ง จึงขอจารึกไว้เป็นอนุสรณ์ ณ ที่นี้ไว้ด้วยความซาบซึ้ง

วชิราภรณ์ ชุมพล

พฤศจิกายน 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมุติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	6
ความหมายและความสำคัญของการอ่าน.....	6
พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	8
ความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	10
ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	13
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	14
บทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย.....	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมหนังสือ.....	25
ความหมายและความสำคัญของมุมหนังสือ.....	25
หลักการจัดมุมหนังสือ.....	27
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ในมุมหนังสือ.....	28
การเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล.....	40
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง.....	44
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์.....	45
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	48
สรุปผลการวิจัย.....	48
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก.....	58
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	59
ข คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ.....	61
ค แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน.....	65
ง ตัวอย่างสื่อและอุปกรณ์ในการจัดมุมหนังสือ.....	68
ประวัติผู้ศึกษา.....	72

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลองรายบุคคล.....	40
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลอง.....	44
ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์.....	45

ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลองเป็นรายบุคคล.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันเป็นยุคของข่าวสารข้อมูล มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้โลกไร้พรมแดน ประชาชนบนพื้นโลกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้รวดเร็ว (ลีปพนนท์ เกตุทัต 2538: 60) การพัฒนาประชาชนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมและทำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในอนาคต กล่าวคือ ประชาชนต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะการอ่านซึ่งจะมีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้น และต้องพัฒนาการอ่านให้รวดเร็ว รู้จักเลือกเรื่องที่จะอ่าน การอ่านจะทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ รู้จักสิทธิของตน รักษาสุขภาพ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ ในขณะที่บางคนที่ไม่ได้อ่านหนังสือไม่ได้ หรือไม่มีนิสัยรักการอ่าน จะประสบความลำบากในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างไม่มีความสุข เพราะจะถูกเอารัดเอาเปรียบต่าง ๆ นานา โดยเฉพาะการถูกหลอกลวงได้ง่าย เป็นที่น่าตกใจว่า คนไทยนั้นโดยเฉลี่ยอ่านหนังสือวันละ 8 บรรทัด โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจ ด้วยการดูหนัง ฟังเพลง เดินห้างสรรพสินค้า เล่นเกมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น แทนที่จะให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือ (อ้อย ฌ บางเขน 2545: 55 - 57) สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยขณะทำกิจกรรมเล่นเสรี พบว่า เด็กสนใจเล่นมูมบ้าน มุมบล็อก ตัวต่อพลาสติก และเกมการศึกษา มากกว่าการเข้ามูมหนังสือ

รัฐบาลเองตระหนักถึงปัญหาด้านการรักการอ่านของเยาวชน ดังนั้น จึงมีการณรงค์เพื่อส่งเสริมการอ่านทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในปี พ.ศ 2546 ซึ่งรัฐบาลประกาศให้เป็น “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยเกิดนิสัยรักการอ่านและนิสัยใฝ่รู้ โดยดำเนินการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้กับกลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มครูอาจารย์ทั่วประเทศ (แม่นมาศ เชาวลิต 2546: 3 - 6) จะเห็นได้ว่าการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ฉลาด และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น การอ่านควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน ยิ่งเร็วเท่าไรก็จะยิ่งได้ผลดีเท่านั้น (ไพพรรณ อินทนิล 2546: 90)

การส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะความสนใจเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้คนเรามีความตั้งใจต่อการประกอบกิจกรรมต่างๆ เป็นผลให้บุคคลสามารถประกอบกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าสามารถสร้างความสนใจให้กับเด็กอย่างได้ผลก็จะทำให้เด็กตั้งใจฝึกทักษะนั้น ๆ อย่างจริงจัง (วรรณิ โสมประยูร 2537: 91) ทั้งยังเป็นการทำให้บุคคลกระทำกิจกรรมได้นาน มีความมั่นใจจนเป็นนิสัยขึ้นมา (อิบูกะ 2528: 28) วิธีการที่จะช่วยส่งเสริมความสนใจในการอ่านให้กับเด็กควรเริ่มตั้งแต่ที่บ้านและโรงเรียน ในส่วนของโรงเรียนควรให้เด็กได้เลือกกิจกรรมการอ่านด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและมีความหมาย ส่งเสริมให้เล่าประสบการณ์ของตนเอง มีโอกาสในการทำกิจกรรมการใช้กล้ามเนื้อ เช่น การหยิบจับสัมผัส และมีประสบการณ์ทางภาษา (อำพร ศรีหิรัญ 2540: 3 - 5) เด็กจะมีแรงจูงใจในการอ่านมากขึ้น

มุมหนังสือเป็นมุมเสรีที่เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ มีหนังสือที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น หนังสือภาพ หนังสือประเภทต่างๆ มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน เช่น หมอน พรม โต๊ะญี่ปุ่น เพื่อจูงใจให้เด็กอยากจับเปิดหนังสือ เป็นการปูพื้นฐานการอ่านให้กับเด็กโดยเด็กได้เลือกตามความสนใจ (กรมวิชาการ 2539: 3 - 4) การทำกิจกรรมในมุมหนังสือมีความสำคัญต่อเด็กมากเพราะช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดที่จะสร้างพื้นฐานการอ่าน คือ วัยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี การเพาะนิสัยรักการอ่านควรเริ่มที่เด็กหรือเด็กก่อนวัยเรียน เพราะจะเป็นการวางรากฐานให้มั่นคงยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเจริญงอกงามทั้งสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ (ชุติมา สัจจานนท์ 2529: 34-35) การอ่านเป็นเรื่องของความสนใจและการสร้างนิสัยรักการอ่านความพยายามที่จะให้เด็กอ่านหนังสือมาก ๆ จึงขึ้นอยู่กับสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ สมิท และจอห์นสัน (Smith and Johnson, 1976: 20-27) ได้ชี้ให้เห็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กว่าขึ้นอยู่กับสติปัญญา วุฒิภาวะ และความพร้อม แรงจูงใจ สภาพร่างกาย สภาพอารมณ์ สภาพแวดล้อมที่บ้านและทางโรงเรียน การอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่จะสร้างสรรค์และส่งเสริมกันได้ โดยใช้ความพยายามเล็กน้อย การปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการช่วยวางรากฐานอันมั่นคงคือ พ่อ แม่ ครูและอาจารย์

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยได้นำเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางภาษาที่เหมาะสมให้กับเด็กต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือมีความสนใจในการอ่านสูงขึ้น

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 220 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 55 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

4.3 กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือในช่วงกิจกรรมกลุ่ม ตามคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.4 ระยะเวลาในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยใช้เวลาในช่วงกิจกรรมกลุ่ม ทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 100 นาที รวมทั้งสิ้น 20 วัน

4.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

4.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสนใจในการอ่าน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความสนใจในการอ่าน หมายถึง ความพอใจ ความชอบ ความกระตือรือร้นอยากจะอ่านและการเลือกอ่าน โดยแสดงให้เห็นได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การสนใจดูป้าย สัญลักษณ์ หรือข้อความ ดูหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ หยิบจับหนังสือนำมาดู เปิดหนังสือ หรือ สิ่งพิมพ์เพื่อดูรูป หรือข้อความ พุดคุยเกี่ยวกับหนังสือ นำหนังสือให้ครูหรือเพื่อนช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟังและอ่านหรือเล่าเรื่องตามหนังสือให้ผู้อื่นฟัง

5.2 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมในมุมหนังสือ เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือนิทานในการหยิบ จับ และอ่านจัดหาหนังสือนิทานหลากหลายประเภท การจัดป้ายนิเทศ การจัดอุปกรณ์เอื้ออำนวยในการอ่าน การจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือ การอ่านหนังสือร่วมกัน และการเล่านิทาน

5.3 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นเด็กเล็ก (อนุบาล 3) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

5.4 กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กโดยบูรณาการกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมวงกลม กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมเล่นเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา เข้าไว้ด้วยกันใช้เวลาวันละ 100 นาที ให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองภายใต้ข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่พัฒนาความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย

6.2 เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงวิธีการสร้างความสนใจในการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย อันจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้เกิดนิสัยการอ่านของเด็กต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการอ่าน
  - 1.2 พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.3 ความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.5 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.6 บทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย
  - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมหนังสือ
  - 2.1 ความหมายและความสำคัญของมุมหนังสือ
  - 2.2 หลักการจัดมุมหนังสือ
  - 2.3 วัสดุภัณฑ์และอุปกรณ์ในมุมหนังสือ
  - 2.4 การเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

1.1.1 ความหมายของการอ่าน

แฮร์ริส และสมิท (Harris and Smith, 1996: 55) กล่าวว่า การอ่าน คือ แบบของการสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านตัวอักษร และตามลักษณะการเขียนของตน ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก จากนั้นก็จะค้นหาความหมาย หรือทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์นั้น

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538: 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2540: 83) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือการรับสารในรูปของตัวอักษรมาแปลเป็นความรู้ ความเข้าใจของผู้อ่านโดยผ่านการคิด ประสบการณ์และความเชื่อของตน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540: 1) ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารซึ่ง ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการอ่านคือการสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ซึ่งผู้อ่านพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่อ่านหรือจากที่ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษา จะเข้าใจมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความสามารถในการใช้ความคิดและความสนใจในการอ่านของเด็ก เพราะถ้าเด็กสนใจในสิ่งใดแล้วเด็กจะทำสิ่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้
ดังนี้

วรรณี โสมประยูร (2537: 121 – 122) มีความเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญ

ดังนี้

- 1) การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียน

จำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่าน ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้ และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2) ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อ ทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านการกิจส่วนตัว และการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3) การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่าน ไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4) การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของ สังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง เป็นต้น

5) การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์ เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้เกิดความมั่นใจในการพูด ปราศรัย การบรรยาย หรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6) การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ ที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย การ์ตูน เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7) การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลาจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสาร สำคัญ วรรณคดี จะช่วยให้อนุชนรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถ พัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

สนิท ตั้งทวี (2538: 278 – 279) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

- 1) การอ่านช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของบุคคล
- 2) การอ่านเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์
- 3) การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อใช้สำหรับการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่าง รวดเร็วและกว้างขวาง

นอกจากนั้นการอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ เด็กที่มี ทักษะในการอ่านไว มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่องจับประเด็นความได้ชัดเจน มีอารมณ์และ จินตนาการร่วมอยู่ด้วย ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ทางด้านการคิดเป็น การสรุป การโต้ตอบ ทำให้เกิดความคิดเป็นระบบ และการรับรู้เป็นระบบ การแสดงออกและการสื่อต่อผู้อื่นต่อ โลกภายนอกก็จะ

ชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งคุณภาพของการอ่านหนังสือจะนำเด็กไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด (นิตดา หงษ์วิวัฒน์ 2537: 7 – 8)

จากข้อมูลทีกล่าวมาสรุปได้ว่า ทักษะการอ่านนับเป็นทักษะที่สำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น ครูหรือผู้ใหญ่ควรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน โดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กด้วยการสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ปลูกฝังให้เกิดความสนใจในการอ่าน อันเป็นความรู้พื้นฐานของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนเมื่อโตขึ้น

1.2 พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาการอ่านของเด็กแต่ละคนจะมีทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่จากการเฝ้าดูพฤติกรรมกรรมการอ่านของเด็กที่เริ่มอ่านจะพบว่ามีพฤติกรรมหลายอย่างที่เหมือน ๆ กัน ในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดในขั้นตอนพัฒนาการอ่านของเด็กซึ่ง โคเครนและคณะ (Cochrana and other อ้างถึงใน บังอร พาทอง 2541: 24-25) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ขั้นที่จะสามารถอ่านได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ

การเรียนรู้การอ่านในขั้นนี้จะเป็นการเรียนรู้เบื้องต้นถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับหนังสือว่าหนังสือคืออะไร และควรปฏิบัติต่อหนังสือนั้น ๆ อย่างไร ในขั้นนี้เด็กจะไม่สามารถอ่านหรือทำความเข้าใจหนังสือได้ด้วยตนเองจะต้องมีผู้อื่นเข้ามาช่วย สามารถแยกย่อยออกได้เป็นสามระยะคือ

1.1 ระยะเริ่มเรียนรู้ เป็นขั้นเริ่มตั้งแต่เกิดซึ่งเด็กจะยังไม่รู้จักหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ว่าคืออะไร แต่จะเรียนรู้ขั้นที่ละน้อยจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมว่าการถือหนังสือควรถืออย่างไร แม้จะเริ่มจากการกลับหัวท้ายบ้างก็ตาม

1.2 ระยะที่เด็กเริ่มมีความรู้สึกเหมือนตนเองเป็นผู้อ่าน ในขั้นนี้เด็กโดยทั่วไปอายุประมาณ 2 ปี สามารถถือหนังสือได้ถูกทิศทาง ทราบว่าควรอ่านจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง เปิดหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าสุดท้าย เด็กเริ่มให้ความสนใจรูปภาพ และเกิดความสนใจความหมายของภาพต่าง ๆ

1.3 ระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับตัวอักษร เด็กจะเริ่มมีความสามารถในการทำความเข้าใจตัวอักษรและเสียงต่าง ๆ ตลอดจนการนำไปใช้ในการอ่าน เริ่มรู้จักคำและนำไปใช้ได้ จำคำบางคำเป็นพิเศษ เช่น ชื่อตัวเอง และคำที่พบบ่อย ๆ เด็กจะเรียนรู้และทราบความหมาย ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องก่อนคำอื่น ๆ

2. ขั้นสามารถอ่านได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ

ในขั้นนี้เด็กจะมีความรู้เกี่ยวกับอักษร เสียง และระบบภาษามากขึ้น ทราบความหมายของคำ และสามารถอ่านคำง่าย ๆ ในหนังสือที่ไม่เคยอ่านมาก่อน เริ่มเกิดความมั่นใจ ในการที่จะนำความสามารถทั้งหมดในการอ่านมาใช้เพื่ออ่านในสิ่งที่ตนต้องการจะอ่าน ในขั้นนี้ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ระยะ

2.1 ระยะที่มีความมั่นใจ ในการนำตัวบ่งชี้ในระบบภาษาต่าง ๆ มาใช้ ร่วมกันในกระบวนการอ่าน เริ่มมีความอยากอ่านมากขึ้น อยากอ่านให้ผู้อื่นฟังทุกครั้งที่มีโอกาส มีความสามารถเข้าใจคำ ๆ หนึ่ง ซึ่งใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ระยะนี้จะเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ จากนั้น เด็กก็สามารถอ่านได้อย่างธรรมชาติ

2.2 ระยะที่เด็กจะมีความสามารถในการอ่านได้อย่างอิสระมากขึ้น สามารถ อ่านได้ด้วยตนเองและสนใจที่จะอ่านเพื่อความพอใจของตนเองมากกว่าที่จะอ่านให้ผู้อื่นฟังเหมือน ในระยะที่ผ่านมา

2.3 ระยะที่มีทักษะการอ่าน เด็กที่พัฒนามาถึงระยะนี้จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน ระดับที่เลือกสิ่งที่ต้องการอ่านได้ด้วยตนเอง โดยมีพื้นฐานมาจาก ประสบการณ์ส่วนตัว ที่ต้องการจะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจ

ขั้นตอนความสามารถในการอ่านของเด็กมักจะผ่านเป็นลำดับขั้น ดังที่ กล่าวข้างต้นบางคนอาจจะพัฒนาไปตามลำดับอย่างราบรื่น แต่บางคนอาจจะต้องใช้เวลายาวนานใน บางขั้นตอนหรือใช้เวลาสั้นกว่าผู้อื่นในบางขั้นตอน แต่ก็สามารถผ่านไปได้ด้วยดีตามลำดับ แต่บางคน อาจเกิดปัญหา ไม่สามารถพัฒนาผ่านขั้นตอนการพัฒนาการอ่านไปได้ จะต้องได้รับการช่วยปรับปรุง ซึ่งแน่จึงสามารถประสบความสำเร็จ ข้อบกพร่องของผู้อ่านกลุ่มนี้มักจะเกิดจาก

1. เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถทำความเข้าใจเนื้อเรื่องตามตัวอักษรที่ปรากฏ จะให้ความสนใจรูปภาพประกอบมากกว่า และเล่าเรื่องตามจินตนาการจากภาพ
  2. เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมตรงข้ามกับกลุ่มแรก จะเป็นผู้ที่เน้นด้านการ อ่านออกเสียงของพยัญชนะหรือคำต่าง ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด ทั้งที่บางครั้งก็ไม่ทราบความหมาย
  3. ไม่เกิดความสนใจไม่เห็นความสำคัญของการอ่านว่าจะเป็นบันได ไปสู่ความรู้ต่าง ๆ ของตนในอนาคต จะพยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอ่านทั้งสิ้น
- นอกจากนี้ ไบรอัน (Brian, 1992: 15 – 19) ได้กล่าวถึงขั้นของพัฒนาการ ด้านการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการอ่าน ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการที่เด็กเรียนที่ จะอ่าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ก่อนการอ่าน (Early Emergent) ในขั้นนี้เด็กเรียนรู้การอ่านโดยใช้หนังสือเป็นแนวทางในการอ่านตามระดับความสามารถ โดยการจำเรื่องราว รูปภาพในแต่ละบท การเปิดหนังสือจากซ้ายไปขวา

2. การแรกเริ่มอ่าน (Emergent Reading) ในขั้นนี้เด็กเริ่มเรียนรู้ในการแยกแยะ เด็กๆ ได้ยินเรื่องราว โคลงกลอน และร้องเพลง เขาเริ่มเรียนรู้ในการอ่านและตอบสนองต่อเรื่องราวในหนังสือ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเริ่มอ่าน (Early Reading) เด็ก ๆ ในขั้นนี้เริ่มเรียนการอ่าน ต้องการสื่อและหนังสือหลากหลายในการสนับสนุนทักษะในการอ่านอย่างมีระบบ เด็กเรียนรู้เรื่องราวในหนังสือและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับในชีวิตประจำวัน เรียนรู้และเข้าใจถ้อยคำที่เป็นประโยคว่าเป็นประเด็นสำคัญหรือเรื่องที่สำคัญ สามารถโยงภาพเข้ากับคำหรือตัวหนังสือ และเริ่มใส่ใจกับการออกเสียงตามคำ

ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่าน (Fluency Reading) เด็กขั้นนี้จะเรียนอ่านและเพิ่มพูนคำศัพท์ เด็กต้องการเวลาในการที่จะอ่านอย่างมีอิสระ การฝึกหัดและการจัดระบบด้วยตนเอง เด็กอาจจะไม่มั่นใจ แต่พยายามที่จะจำคำ การสังเกต และใช้ตัวบ่งชี้ เช่น ภาพ ในการออกเสียง จะเริ่มพัฒนาปรับปรุงการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาทักษะทางภาษาและผลสำเร็จของเด็ก จะขึ้นอยู่กับพัฒนาการขั้นที่ 1 เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าพัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัยจะดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาการอ่านของเด็กในช่วงหนึ่ง ๆ จะช่วยให้สามารถกำหนดกิจกรรม และวิธีดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการอ่านให้สอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของเด็กอย่างถูกต้อง และเหมาะสม โดยเฉพาะช่วงการเชื่อมต่อการเป็นผู้อ่าน ซึ่งเด็กเริ่มรู้จักสังเกตคำต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการอ่านต่อไป

1.3 ความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย

ความสนใจเป็นรากฐานสำคัญ ที่ทำให้คนเราตั้งใจประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถประกอบกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าสามารถสร้างความสนใจให้กับเด็กได้ผล ก็จะทำให้เด็กฝึกทักษะนั้น ๆ อย่างจริงจัง (วรณี โสมประยูร 2537: 91) ซึ่งการที่จะชักจูงให้เด็กสนใจหนังสือเริ่มตั้งแต่เกิดความสนใจ อยากหยิบดู หยิบอ่าน อยากอ่าน จนเกิดความไว้วางใจเห็นหนังสือเป็นเพื่อนที่จะหันเข้าหาได้ทั้งยามทุกข์และยามสุข และมีนิสัยรักการอ่านไปตลอดชีวิต จะต้องเริ่มจากการที่ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือครู ควรศึกษาถึงความสนใจในการ

อ่านของเด็ก การอ่านมิใช่เกิดจากการบังคับจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มีหน้าที่ในการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจ ให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านและการเขียน การปลูกฝังความสนใจในการอ่าน ควรเริ่มจากการสร้างแรงจูงใจด้วยการจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศให้น่าสนใจ มีการเสริมแรงและติดตามความสนใจในการอ่าน ซึ่ง ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์ (2537: 68 – 71) กล่าวถึงวิธีการปลูกฝังความสนใจในการอ่านไว้ ดังนี้

1. เร้าความสนใจให้เด็กอยากรู้เรื่องราวในหนังสือด้วยการดูภาพ เล่าเรื่องประกอบ
เล่านิทาน

2. เมื่อเด็กต้องการดูหนังสือ หาหนังสือที่เหมาะสมให้

3. ฝึกบันทึกจากการอ่าน หรือบันทึกสิ่งที่พบเห็น

4. เลือกหนังสือให้อ่านและแนะนำหนังสือที่เหมาะสม

5. จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในฐานะผู้จัดกิจกรรม

แม้นมาส เซวาลิต (2537: 113 – 118) กล่าวว่า การปลูกฝังความสนใจในการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากกิจกรรมการอ่านในชีวิตประจำวันและจากสภาพแวดล้อมสิ่งแวดล้อมที่บ้าน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติพี่น้องในบ้าน ถ้าเอาใจใส่ดูแลด้านการอ่าน จะทำให้เด็กมีสมรรถภาพในการอ่านสูง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเพื่อนบ้านใกล้เคียงก็มีผลทำให้เด็กอ่านหนังสือแตกต่างกัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมซึ่งเพื่อนบ้านไม่รักการอ่านเอาแต่เล่นสนุกหรือเผลอหรืออยู่ในแหล่งสลัม เพื่อนบ้านทะเลาะกันเข้าเย็น เด็กจะเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้อ่านหนังสือแตกต่างจากเด็กซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี นอกจากนี้ครูมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็ก ช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กก็จะรักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูง

นอกจากนี้ ทรธา นิลวิเชียร (2535: 224) ได้เสนอความคิดเห็นว่า การสอนอ่านไม่ควรเน้นการสอนโดยตรง หรือติดอยู่กับการใช้หนังสือเรียน ครูควรจำไว้เสมอว่า การสอนอ่านโดยมีรูปแบบ (Formal Reading Instruction) จะไม่ทำให้เด็กอ่านเก่งหรืออ่านได้เร็ว กิจกรรมที่เด็กสนใจจะเป็นแนวในการสอนเด็กให้อ่าน เช่น การแสดง การเล่านิทาน การเขียน การสนทนากับครู และเพื่อนและการศึกษานอกสถานที่ สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการธรรมชาติที่ช่วยส่งเสริมความสนใจในการอ่าน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีการเสริมแรง มีบรรยากาศที่สนุกสนานและเป็นธรรมชาติ จะทำให้เด็กมีความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้น (วรณิ โสมประยูร 2537: 131)

จะเห็นว่าความสนใจในการอ่านของเด็กมีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จในการอ่าน ผู้ใหญ่หรือครูควรให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การให้อิสระในการเลือกหนังสืออ่านเอง การจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ซึ่งในระยะที่เด็ก

อยู่โรงเรียนครูมีบทบาทมากในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กสนใจ
ในการอ่าน

พฤติกรรมความสนใจในการอ่าน

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2525: 25 - 52) กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจในการอ่านว่า ในขั้นต้นเด็กจะสนใจและมีความอยากเรียนเฉพาะสิ่งที่มีความหมายต่อเด็กหรือเฉพาะคำที่มีความหมายต่อเด็กที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กจะเฝ้าดูการเขียนคำต่าง ๆ วิธีลากเส้นตัวอักษร การเปล่งเสียงคำนั้น การอ่านเสียงของพยัญชนะ เด็กจะพอใจในการอ่านเป็นคำ วลี ประโยค และพอใจในภาษาที่ใช้เรียน โดยสามารถสังเกตความสนใจในการอ่านของเด็กได้เมื่อเด็กเริ่มหยิบหนังสือมาเปิดดูรูปนาน ๆ มอบให้ผู้ใหญ่เล่าเรื่องให้ฟังบ้าง อ่านให้ฟังบ้าง กนกพร พันธุ์เถระ (2537: 18) ได้สรุปกล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความสนใจในการอ่าน รักการอ่าน พร้อมทั้งจะอ่านไว้ดังนี้

1. ขอให้ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง
2. อ่านหนังสือกับผู้ใหญ่ได้นานพอเหมาะกับวัย
3. เปิดหนังสือตามลำพัง
4. เปิดหนังสือและเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง
5. เลือกลำนำหนังสือมาให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง
6. พุดคุยแสดงความคิดเห็นต่อภาพสัญลักษณ์ หรือตัวหนังสือในขณะที่ผู้ใหญ่ถาม
7. พุดคุยแสดงความคิดเห็น สัญลักษณ์หรือตัวหนังสือในขณะที่อ่านโดยผู้ใหญ่ไม่ต้องถาม

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของประทีป จินฉวี (2538: 5 - 6) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมอ่านของเด็ก ได้แก่ ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง มองผู้อื่นอ่านหนังสือด้วยความสนใจ หยิบหนังสือด้วยความสนใจและทำทำอ่าน บอกชื่อโลโก้หรือป้ายในสิ่งแวดล้อม พยายามเล่าเรื่องจากภาพหรือฟังนิทานแล้วเล่าเรื่องโดยไม่ดูภาพ และจินตนา ภาคบังษ (2537: 3) กล่าวถึงพฤติกรรมอ่านที่นอกเหนือจากพฤติกรรมดังกล่าวมี พฤติกรรมเปิดหนังสือทีละหน้าตามลำดับ สนใจฟังนิทานที่ผู้อื่นอ่านให้ฟัง กวาดสายตาจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่าง

นอกจากนี้มูลนิธิไฮสโคป (High/Scope Educational Foundation, 1992: 13 - 14) กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กสนใจในการอ่านไว้ดังนี้ เด็กขอร้องให้ผู้อื่นอ่านเรื่องให้ฟัง หรืออ่านเครื่องหมาย สัญลักษณ์ เด็กตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาแล้ว หรือพูดซ้ำเรื่องที่อ่านมาแล้ว บางส่วน เด็กอ่านหนังสือบ่อย หรือเล่าเรื่องขณะที่พลิกกลับไปหน้าเดิม

จะเห็นว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจในการอ่านมีหลายพฤติกรรม แต่พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ขึ้นอยู่กับบทบาทครูในการจัดกิจกรรมหรือสิ่งเร้าที่มุ่งใจในการอ่าน เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการอ่าน การทำกิจกรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การได้

ลองผิดลองถูกจากการอ่าน การเห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง และการเสริมแรงให้กำลังใจ การได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่

1.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย สมิทและจอห์นสัน (Smith and Johnson, 1976: 20 - 27) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการด้านการอ่านของเด็ก ไว้ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา การอ่านจัดเป็นงานประเภทหนึ่ง que เด็กจะต้องพัฒนาให้เกิดความสำเร็จ การพัฒนาด้านการอ่านนี้ พบว่า เด็กบางคนจะทำได้ดีกว่าเด็กบางคน และทั้งนี้เนื่องมาจากระดับสติปัญญาที่ไม่เท่ากันนั่นเอง ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่าความสามารถในการอ่าน และระดับสติปัญญา มีความสัมพันธ์กันสูง

2. วุฒิภาวะและความพร้อม การเริ่มต้นสอนอ่าน จะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความสามารถของเด็กควบคู่กันไป เพราะการอ่านต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อย ๆ ประกอบกัน เช่น การใช้สายตา การใช้ไฉ่วัยะในการออกเสียง เป็นต้น การที่รอให้เด็กพร้อมหรือเตรียมความพร้อมในการอ่านนี้ จะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่จะเกิดขึ้น

3. แรงจูงใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กอ่าน มีทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก แรงจูงใจภายในเกิดขึ้นจากการค้นพบคุณค่าของการอ่านด้วยตนเอง เช่น ได้รู้เห็นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานจากเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจภายนอกได้มาจากการส่งเสริมของพ่อแม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ในรูปของการให้รางวัล คำชมเชย การรายงาน การแนะนำด้านการอ่าน เป็นต้น

4. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง จะอ่านได้ดีกว่าที่เจ็บป่วยเป็นประจำ ความไม่สมบูรณ์ของร่างกาย ได้แก่ ปวดฟัน ปวดหัว ไม่สบาย เจ็บตา จะทำให้เด็กขาดสมาธิ และต้องขาดเรียนบ่อย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียน การสอนอ่านของเด็ก

5. สภาพอารมณ์ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือครู ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและพยายามคาดหวังให้เด็กเป็นคน que อ่านหนังสือเก่งและคล่อง แรงกดดันความคาดหวัง การทะเลาะเบาะแว้งกันภายในบ้าน การหย่าร้างของพ่อแม่ ความวิตกกังวลต่าง ๆ นา ๆ จะทำให้สภาพอารมณ์ขาดความมั่นคง และเข้ามารบกวนสมาธิ การอ่าน ทำให้พัฒนาการด้านการอ่านเกิดปัญหา เด็กที่มีสภาพอารมณ์เช่นนี้ย่อมประสบความยากลำบากในการเขียน อ่าน ให้ได้ผล

6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จะมีผลต่อการอ่านของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวรักการอ่าน อ่านหนังสือเป็นประจำและรู้คุณค่าของการอ่านจะมี

ความรอบรู้และชำนาญมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวไม่สนใจการอ่าน และไม่เคยพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ส่วนสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน เช่น จำนวนหนังสือที่มีอยู่ ประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครู จะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กเข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้

7. การจัดโปรแกรมการอ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านนั้น จะมีอิทธิพลต่อการอ่านมาก นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และวิธีการสอน ประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครูจะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กเข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่านล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้ปกครองจะต้องช่วยกันสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กจึงจะทำให้การอ่านนั้นประสบผลสำเร็จได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กจะต้องขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา วุฒิภาวะ ความพร้อมทางด้านร่างกายและอารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การให้ความสนใจและคำชมเชยเมื่อเด็กพบคุณค่าการอ่านด้วยตนเอง

1.5 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญมาก มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ จิวรรณ กุหาภินันท์ (2542: 93 – 94) ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระตุ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจการอ่านจนกระทั่งเป็นนิสัยรักการอ่าน และได้พัฒนาการอ่านจนกระทั่งมีความสามารถในการอ่าน นำประโยชน์จากการอ่านไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่านทุกประเภท

เอกสารกรมวิชาการ (2545: 14) ให้ความหมายว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำเพื่อ

1. เร้าใจบุคคล หรือบุคคลที่เป็นเป้าหมายให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพ
2. เพื่อแนะนำชักชวนให้เกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน สามารถนำความรู้จากหนังสือไปใช้ประโยชน์ เกิดความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดีขึ้น
3. เพื่อสร้างบรรยากาศที่จูงใจให้อ่าน

จินดา จำริญ (2542: 57) กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็น วิธีการที่จะทำให้เด็กสนใจหนังสือที่เลือกสรรมาแล้ว เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสุขกับหนังสือ เกิดความอยากอ่านหนังสือด้วยตนเอง และอยากอ่านหนังสือเล่มอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

เอกสารกองวิจัยทางการศึกษา (2544: 20) ได้อธิบายกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ว่าเป็นการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นการกระทำต่าง ๆ ให้ผู้อ่านสนใจการอ่าน เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และพัฒนาการอ่านให้เป็นนิสัยรักการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ได้ผลดีนั้นต้องคำนึงถึง แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์บางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมเป็นที่จูงใจ สร้างความประทับใจให้แก่บุคคลเป้าหมายให้เกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ดังที่ ศรีรัตน์ เิงกลิ่นจันทร์ (2538: 55 – 56) ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ เช่น ระบบประสาท ระบบสมอง สัมผัส ความพึงใจ และไม่พึงใจเกิดขึ้นได้อย่างไร แนวคิดที่เชื่อว่า การเรียนต้องประกอบด้วย สุ จิ ปุ ลิ ฟัง คิด ถาม เขียน ให้ได้ยินได้ฟัง (รวมทั้งการอ่าน) ให้รู้จักคิดและจำ รู้จักถาม และรู้จักจดบันทึก และเขียน ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการใช้หู (รวมทั้งตา) สมองและมือ กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างง่ายแก่การดู การฟัง ระวังให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ อยากถามอยากรู้ต่อไป สิ่งที่ได้ยินได้เห็นนั้นน่าสนใจต้องจดจำ ก่อให้เกิดความสนใจใคร่รู้ อยากถามอยากรู้ต่อไป สิ่งที่ได้ยินได้เห็นน่าสนใจ ต้องจำแล้วนำไปเขียนเป็นเรื่องราวได้

2. แนวคิดและทฤษฎีว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม คนเราต้องการอยู่ในหมู่เหล่าความคิดใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นเมื่ออยู่เป็นหมู่เหล่า กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคน คือผู้จัดกิจกรรมและเป้าหมายบุคคล คนแรกต้องมีการพัฒนาตนเองของแต่ละคน การเน้นประโยชน์ ที่แต่ละคนจะได้รับจากกิจกรรม มีส่วนทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ

3. แนวคิดว่ามนุษย์มีการเคลื่อนไหว มีวิวัฒนาการไปสู่สิ่งใหม่กว่า แปลว่าให้ผลดีกว่า การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องคำนึงว่า มีอะไรใหม่และแปลกกว่าคนทั่วไป หรือคนในชุมชนนั้น สถานศึกษานั้นเคยเห็น เคยได้ยินแล้วหรือไม่ การตัดแปลง แต่งเติม เปลี่ยนรูปแบบ ทำให้สิ่งที่คุ้นเคยแล้วมองดูแปลกและใหม่ได้เหมือนกัน

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียภาพ การจัดกิจกรรมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยความรู้และความงาม (ทั้งในด้านภาพ เสียง และความคิด) ช่วยทำให้น่าดู น่าฟัง เป็นที่

ประทับใจ ดึงดูดให้ชม ให้ฟัง และจดจำไว้ได้นาน ก่อให้เกิดจินตนาการและจรรโลงใจที่จะอ่าน และทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ดีงาม

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านได้หลายลักษณะ ดังที่นักวิชาหลายท่านได้สรุปไว้ดังนี้

เอกสารจากกองวิจัยทางการศึกษา (2544: 20 – 21) อธิบายหลักสำคัญของกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. เราใจบุคคลที่เป็นเป้าหมาย อาจเป็นคนเดียว หรือกลุ่มคน หรือคนทั่วไป ให้เกิด ความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าควร อ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นมีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม นานาประการ

2. จูงใจให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้ เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุกที่มีอยู่ในหนังสือ นอกจากนี้จะเห็นประโยชน์แล้ว ยังเกิดความรู้สึกว่าความ พยายามอ่านให้เข้าใจถ่องแท้ นั้นคุ้มค่าให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรี ไม่ต้องฝึกลูกอ่านและการใช้ คู่มือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม ศัพท์วิชาเฉพาะ เป็นต้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ที่จะต้อง ต่อสู้เฉพาะตนเองให้อาชนะหนังสือได้

3. กระตุ้นแนะนำให้อุบายรู้หรืออยากเห็น เรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมาย หลายอย่าง อยากมองดูให้รอบรู้ลึกซึ้ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่าน อีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้ เกิดความรู้สึกว่า หนังสือท้าทายให้อ่าน ให้วิจารณ์ ให้ประเมินค่า ให้อุบายนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ อยุบายเขียน หนังสือทำนองเดียวกันให้ดีกว่าเล่มนี้ เหล่านี้เป็นต้น

4. สร้างบรรยากาศการอ่าน ขึ้นในบ้าน ในโรงเรียน และในสังคมนอกจากกิจกรรม จะเร้าใจ จูงใจให้อ่าน และกระตุ้นให้เปิดความคิดให้กว้าง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกี่ยวข้องกับการ ผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุงแหล่งวัสดุการอ่านให้เพียงพอ การบูรณาการการ อ่านเข้าไปในการเรียนการสอน และการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่าง ๆ

นอกจากนี้ ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538: 56 -57) ได้กล่าวว่า กิจกรรมเพื่อส่งเสริม นิษฐ์รักการอ่านมีหลายลักษณะ สามารถจัดกลุ่มตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจโดยทาง ประสาทสัมผัสสออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน เช่น

1. กิจกรรมเร้าโสตประสาท คือกิจกรรมที่ดึงดูดหรือชวนให้ฟังโดยการใช้เสียง และคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่าน หนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้วาทีเกี่ยวกับ

หนังสือ การบรรเลงดนตรี และร้องเพลงจากบทละครร้อง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในอรรถรส ถ้อยคำนั้นนอกจากฟังไพเราะแล้ว ยังทำให้มองเห็นภาพ ได้กลิ่น ทำให้รู้สึกอรรอย ได้รู้สึกสัมผัส ความร้อนหนาว ให้รู้สึกดีใจ เสียใจ เกือบขัง รัก แซ่มชื่น สงบ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมซึ่งเน้นให้ รู้จักเพลิดเพลินให้อรรถรส ไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่เบี่ยงเบนความสนใจไปทางอื่น เช่น การใช้ท่าทาง ฯลฯ ยกเว้น แต่เมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดถึงเท่านั้น

2. กิจกรรมเร้าจักขุประสาท คือ กิจกรรมที่ดึงดูดหรือชวนให้ดู ฟัง ฟังนิจและอ่าน ความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ อาทิ ภาพถ่าย ภาพที่ ตัดเก็บรวบรวมจากวารสารหรือปฏิทิน เป็นเรื่อง เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือ สิ่งของต่าง ๆ ในการแสดงภาพ หนังสือ และสิ่งของ จะมีคำบรรยายอธิบายสิ่งที่ แสดง ตลอดจนคำเขียนอธิบายภาพ นอกจากเร้าจักขุสัมผัสแล้ว ยังมีส่วนทำให้ได้ยินเสียง ได้สัมผัส ได้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ด้วย

3. กิจกรรมเร้าโสตและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ ฟังและดูไปพร้อม ๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน อาทิ เล่านิทานโดยให้ดู ภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ เล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทานโดย ใช้โสตทัศนวัสดุประกอบฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย ฉายภาพยนตร์ ฉายแถบบันทึกภาพและภาพ สาธิตเทคนิควิธีการบางอย่างจากหนังสือที่นำมาจัดนิทรรศการ การจัดสัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมที่ใ้บุคคลเป้าหมายได้ร่วมด้วย กิจกรรมทำนองนี้จะช่วยให้ผู้เป็น เป้าหมายเกิดความสนุก และภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตัวอย่าง เมื่อเล่านิทานแล้ว ก็ให้ ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งขันกัน เล่าเรื่องที่ฟังไปแล้ว ให้แข่งขันเรียบเรียงเรื่องที่ฟัง หรือให้เขียนนิทานขึ้นใหม่ตามแก่นของ นิทานที่ฟังไปแล้ว ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร หรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน ให้ร่วมในวงสนทนา หรือได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรม บางอย่างต้องเตรียมการล่วงหน้าพอสมควร จะเป็นกิจกรรมที่มุ่งใ้บุคคลเป้าหมายดำเนินการเอง ผู้ จัดเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน วางกฎเกณฑ์และกติกา จัดการ ประชาสัมพันธ์ และ หารางวัลให้สำหรับบางกิจกรรม แนะนำวิธีดำเนินการ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกิดผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ต้องคำนึงถึง รูปแบบวิธีการของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสร้างความสนใจใน การอ่านให้แก่เด็ก ได้แก่ ความเหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ผลของกิจกรรมนั้นเด็กจะได้รับความรู้ และความสนุกสนานที่ได้ร่วมกิจกรรม กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านสามารถพิจารณาเลือกจัดได้ตามสถานการณ์และโอกาส ซึ่งมีมากมายหลายรูปแบบ

ดังที่ จวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 105 – 108) ได้กล่าวถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับเด็กไว้ดังนี้

1. การเล่านิทาน คือ การเล่าเรื่องที่มีผู้เล่าสลับกันมา หรือเล่าเรื่องจากหนังสือนิทานที่มีผู้แต่งขึ้นมา ได้แก่

1.1 การเล่านิทานในห้องสมุด

1.2 การแข่งขันการเล่านิทาน

2. การเสนอหนังสือหรือวัสดุการอ่าน และสื่อการอ่านต่าง ๆ คือ การแนะนำทรัพยากร สารนิเทศที่น่าสนใจให้กับผู้อ่านเพื่อดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน ได้แก่

2.1 การเล่าเรื่องหนังสือ

2.2 การแนะนำหนังสือ

2.3 การอ่านหนังสือให้ฟัง

2.4 การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

3. การแสดงนาฏกรรมและอื่น ๆ

3.1 การแสดงละคร

3.2 การแสดงละครหุ่น

4. การเล่นเกมที่นำไปสู่การอ่าน ได้แก่

4.1 เกมของเล่นต่าง ๆ และเกมคอมพิวเตอร์

4.2 เกมการวาดภาพ

4.3 เกมเติมคำศัพท์

4.4 เกมค้นหาคำ

4.5 เกมทายปัญหา

4.6 เกมต่อคำพังเพย

4.7 เกมการละเล่นต่าง ๆ

4.8 เกมพับกระดาษ

4.9 เกมประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ

เอกสารจากกรมวิชาการ (2545: 15 – 16) ได้เสนอแนะรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไว้หลายรูปแบบดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งสามารถจัดในห้องเรียนได้ตลอดเวลา ครูผู้เล่าต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ และมีศิลปะในการเล่านิทาน ข้อสำคัญต้องมีหนังสือเล่มที่เล่ามาให้ดูด้วย เพื่อเข้าใจให้เด็กอยากอ่านหนังสือนั้น

2. การแนะนำหนังสือ ครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็กแนะนำว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ คืออย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟัง

3. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่ครูนำหนังสือที่เห็นว่าดีและเหมาะสมกับเด็กมาอ่านให้เด็กฟัง การอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านวันเดียวจบเล่ม อาจอ่านวันละตอนก็ได้ ข้อสำคัญคือ เรื่องที่อ่านต้องสนุก เด็กจึงจะสนใจฟัง

4. การเล่นทายปัญหา การทายปัญหาควรเป็นปัญหาที่สามารถอ่านค้นคว้าได้จากหนังสือ เช่น ทายชื่อตัวละคร ทายชื่อเมือง ทายคำพูดตัวละคร เป็นต้น การทายปัญหาจะทำให้เด็กตื่นตัวและอ่านหนังสือ กิจกรรมนี้ควรมีรางวัลให้คนเก่งด้วย

5. การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ กระทำโดยให้เด็กไปอ่านหนังสือมาคนละเล่ม แล้วผลัดกันออกมาเล่าเรื่อง

6. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ โดยครูหาหนังสือที่คิดว่าเหมาะสม หรือเป็นประโยชน์กับเด็กนำมาจัดเป็นมุมหนังสือขึ้นภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนี้ทางห้องสมุดโรงเรียนอาจนำไปจัดด้วยโดยการตกแต่งห้องสมุดให้นำเข้าไปอ่านหนังสือ

7. การจัดนิทรรศการหนังสือเด็ก เป็นกิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อกับสำนักพิมพ์หรือห้างร้านต่าง ๆ ให้มาร่วมจัดนิทรรศการหนังสือเด็กในโรงเรียน หรือโรงเรียนอาจยืมหนังสือมาแสดงหรือจะจัดแสดงหนังสือเป็นครั้งคราวในห้องสมุด เพื่อเป็นการแนะนำให้เด็กได้เข้ามาอ่านหนังสือก็ได้

8. การอภิปรายเรื่องในหนังสือ เป็นการสนทนาให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อให้เด็กได้เห็นข้อดีและข้อเสียของหนังสือ

นอกจากนี้ จินดา จำเริญ (2542: 57) เสนอรูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพิ่มเติมจากกรมวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การเล่าเรื่องจากหนังสือ
2. การแสดงหุ่น ละคร และบทบาทสมมุติ
3. การฉายภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์
4. การตอบปัญหา
5. กิจกรรมประกอบการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมหรือเกมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้ด้านต่าง ๆ ฝึกไหวพริบและการสังเกต และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญา

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายรูปแบบ แต่กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยนำมาจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมี 3 รูปแบบ คือ กิจกรรมแนะนำหนังสือ กิจกรรมอ่านร่วมกัน และกิจกรรมเล่านิทาน เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่มีความสามารถใน

ระดับที่อ่านเองได้ดี แต่สามารถเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการอ่าน การหยิบจับหนังสือ การใช้สายตา การบรรยายภาพตามจินตนาการ การฝึกให้เด็กอ่าน ควรเริ่มจากการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ กิจกรรมการอ่านหนังสือร่วมกัน และกิจกรรมการเล่านิทานให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสภาพการอ่าน จากตัวแบบครูและพ่อแม่ ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมแนะนำหนังสือ เป็นกิจกรรมแนะนำหนังสือผ่านกระบวนการเล่นเกม การศึกษา ได้แก่ จิกซอร์ โดมิโน และเกมจับคู่ ครูจัดทำเกมการศึกษาเหล่านี้ขึ้นโดยการนำภาพจากส่วนต่าง ๆ ในหนังสือนิทานเช่น ปก เนื้อเรื่อง เป็นภาพในเกมการศึกษา เมื่อนักเรียนเล่นเสร็จครูแนะนำหนังสือเล่มนั้น ๆ เป็นอย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟัง นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ฝึกการสังเกต คาดคะเน รูปร่าง รูปทรง ฝึกจำแนกความแตกต่างและความเหมือนอีกด้วย

2. กิจกรรมอ่านหนังสือร่วมกัน การอ่านหนังสือร่วมกันเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายและสะดวก ทั้งยังช่วยจูงใจให้เด็กเกิดความรักหนังสือ อยากติดตามอ่านเรื่องราวที่ได้ฟังด้วยตนเอง การจะอ่านหนังสือร่วมกันในช่วงกิจกรรมกลุ่ม ครูอ่านให้ฟังตามคำร้องขอของเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4-5 คน เด็กและครูช่วยกันอ่านหนังสือร่วมกัน และเด็กอ่านหนังสือนิทานร่วมกับเพื่อน ๆ นอกจากนี้เด็ก ๆ ยังสามารถขอยืมหนังสือนิทานไปอ่านร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้

3. กิจกรรมเล่านิทาน เป็นกิจกรรมสำคัญหรือกิจกรรมหลักที่ใช้ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณี ความคิด และการปลูกฝังค่านิยม ครูเลือกรื่องที่น่าสนใจ สนุกสนาน และคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการเล่าต้องเหมาะสมกับความสนใจของเด็ก โดยครูเตรียมตัวก่อนการเล่าด้วยการหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และเพิ่มความสนใจ ครูเลือกวิธีการเล่า ได้แก่ การเล่าปากเปล่า โดยการใช้เสียงให้สอดคล้องกับตัวละครในเรื่อง การเว้นจังหวะคำ ประโยค หรือการใช้เสียงสูง-ต่ำเพื่อทำให้นิทานมีชีวิตชีวาเป็นการเร้าความสนใจของเด็กด้วยน้ำเสียง การเล่าประกอบภาพ โดยใช้ภาพนิทานที่นำมาเล่า เลือกหนังสือที่มีภาพประกอบชัดเจน สีสดใส สวยงาม การเล่านิทานประกอบสื่อ เช่น หุ่นนิ้ว การพับกระดาษ การปั้นดินน้ำมัน เป็นการช่วยให้เด็กตั้งใจฟัง ตื่นเต้น สนุกสนานเพลิดเพลิน เร้าความสนใจและสร้างความเข้าใจในเรื่องของนิทานให้เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

4. การจัดสภาพแวดล้อม โดยครูได้จัดมุมหนังสือให้มีบริเวณกว้างขวางยิ่งขึ้น จัดป้ายนิเทศที่มีสีสันสดใส และหลายลักษณะ เช่น ป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้ ป้ายนิเทศเชิญชวนให้อ่านหนังสือ และป้ายนิเทศที่เป็นเกมให้เด็กได้ร่วมเล่น จัดหาหนังสือหลากหลายลักษณะ เช่น นิทานภาพ นิทานสามมิติ นิทานผ้า นิทานรูปทรงต่าง จัดอุปกรณ์เอื้ออำนวยในการฟังนิทาน เช่น

วิทยุ เทปนิทาน เทปเพลง จัดอุปกรณ์เอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน เช่น โตะญี่ปุ่น หมอนอิง ตุ๊กตา หุ่นนิ้ว หุ่นมือ เพื่อดึงดูดความสนใจให้เด็กอยากเข้ามาหยิบจับ อ่านหนังสือ

1.6 บทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการสอนอ่านนั้น หาได้สิ้นสุดลงที่การสอนให้เด็กอ่านหนังสือได้เท่านั้น หน้าที่อีกส่วนหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือตามลำพังเองได้ เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา ความสนใจ นิสัยรักการอ่าน ซึ่งสิ่งอื่นที่จะติดตามเป็นผลพลอยได้จากการอ่านอีกมาก เช่น ทักษะการเขียน การสนทนา การเล่าเรื่อง การแต่งความ และความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ เป็นต้น ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่าวิธีการส่งเสริมการอ่านนับเป็นหัวใจสำคัญอีกส่วนหนึ่งด้วยครูต้องให้ความสำคัญ ดังที่ บันลือ พฤกษ์วัน (2536: 128 – 130) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของเด็ก ไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน อาจประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ

หลายประการ เช่น

1.1 การมีหนังสือดี ๆ ที่จะให้เด็กอ่าน นั่นคือ หนังสือดังกล่าวที่จัดไว้จะต้องผ่านการคัดเลือกอย่างคิมีหลายรสนหลายแบบที่เด็กสนใจ

1.2 เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดที่สำหรับอ่าน จัดหนังสือที่มีอยู่ในมุมหนังสือหรือในห้องสมุดทั้งนี้อาจรวมทั้งการรู้จักจัดห้องเรียนที่จะให้เด็กมีโอกาสใช้การอ่านให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

1.3 ครูและเด็กควรจัดแสดงหนังสือต่าง ๆ ที่จะให้เด็กได้ทราบ สนใจ ติดตามว่ามีหนังสือดี หนังสือใหม่ที่น่าสนใจสำหรับเด็ก ๆ สำหรับห้องเรียนเพิ่มขึ้นอย่างไร ครูอาจจัดป้ายประกาศ (Book show) ใ้ปกอ่อนเขียนข้อความง่าย ๆ เพื่อท้าทาย ชวนให้สงสัยและอยากอ่านหนังสือนั้น ๆ

2. ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการรับรู้โดยตรง ได้แก่ การอ่านให้เด็กฟัง หรืออ่านบางส่วน หรือบางตอน แล้วให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกได้ ด้วยครูอ่านดัง แล้วให้เด็กได้คุณภาพ ชวนสนทนาถึงเรื่องราวไปด้วย

2.1 จัดหาหนังสือสำหรับอ่านออกเสียง อ่านให้ฟังหรือให้เด็กได้มีโอกาสอ่าน อาจเป็นหนังสือภาพ ให้เด็กเลือกอ่านภาพเอง สิ่งทีควรระวังนั้น จะต้องกะเวลาให้พอดีกับช่วงความสนใจของเด็กแต่ละวัยด้วย

2.2 ใช้วิธีเล่านิทาน เล่านิทานสนุก ๆ สั้น ๆ ให้ฟังเป็นประจำ อาจเป็นเรื่องในหนังสืออ่านประกอบที่มีอยู่ในห้องเรียนก็ได้ และกระตุ้นให้เด็กสนใจในการอ่าน

2.3 การใช้เครื่องอุปกรณ์ช่วยในการเล่านิทาน นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้เรื่องราวที่ง่ายและน่าสนใจดีกว่าที่จะเล่าให้ฟังเฉย ๆ

2.4 ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่านิทาน โดยแสดงท่าทางประกอบ อาจสมมติให้เด็กเป็นตัวละครในเรื่อง เมื่อครูเล่าไปเด็กฟังแล้วก็แสดงท่าทางตามที่ครูเล่า จะช่วยเพิ่มความสนใจและเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

3. การใช้โสตทัศนูปกรณ์ช่วยการอ่าน อาจจัดได้หลายแบบอย่างด้วยกันจะเป็นการส่งเสริมการอ่านได้อย่างมาก

3.1 ใช้การถ่ายทอดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์วงจรปิด โดยใช้การสมมติให้เล่าข่าว เพื่อให้สนใจในการที่จะอ่านออกเสียงให้ถูกต้องคล่องแคล่ว

3.2 การใช้สไลด์หรือฟิล์มสตริปช่วยในการอ่าน โดยถ่ายทำจากหนังสือแต่ละหน้า หรือถ่ายทำจากการแสดงหุ่นเกี่ยวกับเรื่องนิทาน โดยมีคำบรรยาย จะช่วยให้เด็กสนใจอ่าน และที่ได้

ประโยชน์มากก็คือ การได้เห็นทั้งภาพและตัวอักษรที่หน้าทุกคน จะให้ช้าหรือเร็วเพียงใดก็ยอมทำได้ นับเป็นการส่งเสริมการอ่านได้ดี เหมาะสำหรับฝึกอ่านเร็วอีกด้วย

3.3 ใช้เครื่องบันทึกเสียงจากการอ่านของเด็ก เด็กเองสนใจที่จะตรวจสอบความสามารถในการอ่านของตน ได้ทราบจุดบกพร่องที่ตนจะต้องแก้ไข ในการอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ย่อมจะช่วยให้การอ่านถูกต้องดีขึ้น การใช้เครื่องบันทึกเสียงย่อมช่วยประโยชน์ได้มาก เด็กจะได้เตรียมอ่านของตน นับเป็นการส่งเสริมการฝึกอ่านได้ดียิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

4. การประสานงานกับผู้ปกครองที่บ้าน นับเป็นความสำคัญส่วนหนึ่งที่ครูจะต้องประสานงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอนเด็กด้วย โดยถือ โอกาสเชิญผู้ปกครองที่บ้านมาร่วมงานของโรงเรียน เป็นวิทยากรในบางเรื่อง เช่น เล่านิทานให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจ บางคนอาจช่วยทำหน้าที่วิทยากรที่ครูมอบหมายให้เด็กได้รายงานเรื่องราว เล่านิทานที่ได้ฟังจากผู้ปกครองมาถ่ายทอดสู่เพื่อน ๆ ฟังและอื่น ๆ

สรุปได้ว่าบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมการอ่าน การให้มีส่วนร่วมซักถาม แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและตัวละคร เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเก็บหนังสือ อ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นประจำจะทำให้เด็กสนุกสนานกับหนังสือ ซึ่งเกินความสามารถที่เด็กจะอ่านได้เอง เป็นการสร้างความสนใจและกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นการสร้างความรักการอ่านให้กับเด็กในการอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้น ผู้อ่านจะต้องมีวิธีการอ่านให้เด็กฟังอย่างสนุกสนานและเข้าใจถึงความต้องการของเด็ก

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย

การอ่านและความสนใจในการอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงได้รับความสนใจและมีผู้ทำการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง ดังนี้

1.7.1 งานวิจัยในประเทศ

สุนีย์ ทองศิริประภา (2535: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายกและโรงเรียนอนุบาลสามเสน กรุงเทพมหานคร จำนวน 102 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านมาก 51 คน และกลุ่มซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านน้อย 51 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนอนุบาลซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านมากมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยสูงกว่า นักเรียนอนุบาลซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่าน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่านิทาน เล่าเรื่องจากภาพ เล่นเกม แสดงหุ่น จัดมุมหนังสือ การหัดสะกดคำจากป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายโฆษณา การไปทัศนศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ

กนกพร พันธุ์เถระ (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดสภาพแวดล้อมในศูนย์เล่นสมมติที่ส่งเสริมความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 4 - 5 ปี โรงเรียนบ้านหนองเคตุ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองให้ได้รับการจัดสภาพแวดล้อมเล่นในศูนย์สมมติแบบมีวัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เรียน กลุ่มควบคุมเล่นในศูนย์สมมติที่มีการจัดสภาพแวดล้อมตามปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการสนใจในการอ่านและการเขียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อำพร ศรีหิรัญ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์และเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนบ้านทุ่งกวัดจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบภาษาธรรมชาติ กลุ่มควบคุม 15 คน ได้รับประสบการณ์แบบปกติ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ และได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีความสนใจในการอ่านและเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบลน (Blain, 1983: 125-A) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านและไม่มีประสบการณ์ในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาเปรียบเทียบจากอายุ ภูมิหลัง ความสามารถในการอ่าน ความแตกต่างของปัญหาที่เกี่ยวกับความสามารถในการอ่านและวิเคราะห์คำศัพท์และศึกษาบทบาทของผู้ปกครองว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมในบ้านเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านมากน้อยเพียงใด อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เด็กสามารถอ่านได้ก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้จำแนกเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ได้กลุ่มละ 10 คน คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอ่านและ ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน การรวบรวมข้อมูลใช้แบบทดสอบและการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครูผู้สอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านจะมีความสนใจเรื่องราวที่มีสาระ ให้ความสนใจข้อมูลข่าวสารชอบอ่านหนังสือที่มีข้อเท็จจริงพจนานุกรม สารานุกรม เด็กกลุ่มนี้จะมีความคิดดีเลิศ เป็นเด็กที่สมบูรณ์ทุกด้าน ไม่เคยประสบความล้มเหลวในชีวิตก่อน มีความร่าเริง และมีการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน นอกจากนั้นยังทำ แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน การวิเคราะห์คำศัพท์ได้ในระดับคะแนนที่ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์อ่านมาก่อน ผู้ปกครองเด็กทั้งสองกลุ่มมีสถานภาพของการศึกษาดี ผู้ปกครองทั้งสองกลุ่มมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านไม่แตกต่างกันในบทบาทที่เกี่ยวกับการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง พาไปห้องสมุด ไปดูโทรทัศน์การศึกษา แต่มีความแตกต่างในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุยอภิปราย สอบถามเรื่องทีอ่านจากหนังสือ โดยผู้ปกครองกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอ่านมีความถี่ในการปฏิบัติมากกว่าผู้ปกครองของกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่านมาก่อน

มอร์โร (Morrow, 1990 : 537 – 544) ได้ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนขณะเล่น โดยทดลองกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ คือ กระดาษ ดินสอ และหนังสือต่าง ๆ ที่ครูคอยให้คำแนะนำและส่งเสริมการใช้วัสดุต่าง ๆ

กลุ่มที่ 2 จัดสภาพแวดล้อมเป็นการเล่นสมมติในเรื่องคลินิกสัตว์แพทย์ มีการจัดสถานที่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องทีเล่น และนำวัสดุในการอ่านเขียนต่าง ๆ มาประกอบการเล่น โดยมีครูแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์และการเล่น

กลุ่มที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมเหมือนกลุ่มที่ 2 แต่ไม่มีครูแนะนำ

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ในกลุ่มที่ 1 และ 2 จะมีจำนวนเฉลี่ยของเด็กที่เข้าทำกิจกรรมและมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการอ่านและเขียนในระหว่างการเล่น

เช่น การอ่านอักษร การเล่าเรื่อง การอ่านออกเสียง การอ่านให้เพื่อนฟัง การวาดภาพ การขีดเขียน การเขียนตามรอย การคัดลอกคำ ฯลฯ มากกว่ากลุ่มที่ 3 และ 4 และพบว่า พฤติกรรมในการอ่าน และการเขียนของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเต็มใจและสมัครใจ และมีมากขึ้นในช่วงเล่นอิสระ โดยครูมีบทบาทในการจัดเตรียม และแนะนำวิธีใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้กับเด็ก

จากงานวิจัยดังกล่าวเห็นได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน บทบาทผู้ปกครอง และลักษณะการเล่นที่เป็นอิสระของเด็ก ตลอดจนการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านและเขียน ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กทั้งสิ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมหนังสือ

2.1 ความหมายและความสำคัญของมุมหนังสือ

2.1.1 ความหมายของมุมหนังสือ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของมุมหนังสือไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

พูนศรี คัมภีรปกรณ (2537: 280) กล่าวว่าไว้ว่ามุมหนังสือ หมายถึง บริเวณหนึ่งของห้องเรียนที่ใช้วางหนังสือและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือ จัดเนื้อที่ไว้ใช้ประโยชน์โดยใช้ชั้นเดียว ๆ กันเป็นมุม มีที่นั่งสบาย มีชั้นวางหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ เมื่อเด็กมีเวลาว่างสามารถจะเข้าไปนั่งเพื่ออ่านหนังสือได้ตามใจชอบ

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538: 127) ได้ให้ความหมายการจัดมุมหนังสือ หมายถึง การกำหนดสถานที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องสมุดหรือห้องเรียนไว้สำหรับจัดหนังสือที่เลือกสรรแล้วเพื่อเสนอแก่บุคคลเป้าหมาย โดยอาจจะเลือกเสนอหนังสือทั่ว ๆ ที่น่าสนใจ หนังสือขณะการประกวด หนังสือภาพ หนังสือลักษณะพิเศษ และนอกจากจะเสนอหนังสือแล้วยังอาจจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เหมาะสมได้อีกเช่น อ่านหนังสือให้ฟัง

เอกสารจากกรมวิชาการ (2540: 3 – 4) ได้อธิบายมุมหนังสือว่าเป็นกิจกรรมเสรีที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมจัดอยู่ในห้องเรียน มีหนังสือที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น หนังสือภาพ หนังสือนิทานประเภทต่าง ๆ มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน ฯลฯ เพื่อจูงใจให้เด็กอยากจับต้อง เปิดหนังสือเพื่อเป็นการปูพื้นฐานการอ่านให้กับเด็กโดยเด็กเลือกตามความสนใจ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นขณะใช้มุมหนังสือ เมื่ออ่านเสร็จแล้วเก็บเข้าที่ มุมหนังสือ ควรจัดให้ห่างจากมุมที่ใช้เสียง เช่น มุมบลิ๊ก มุมบ้าน

สรุปได้ว่ามุมหนังสือ หมายถึง เป็นการจัดสถานที่ในมุมหนึ่งของห้องเรียน เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจหนังสือ มีความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่านหรือเรียนรู้จากภาพอย่างอิสระ มีบรรยากาศที่เหมาะสม นั่งสบาย ปราศจากเสียงรบกวน

2.1.2 ความสำคัญของมุมหนังสือ

มุมหนังสือมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย ดังที่ ชุมจิรา เลหาบุตร (2542: 34-35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของมุมหนังสือ ไว้ดังนี้

1. เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการอ่าน ในโรงเรียนระดับปฐมวัยบางแห่งมีห้องสมุดของ โรงเรียน แต่อยู่คนละห้อง คนละอาคาร ไม่สะดวกต่อการไปใช้บ่อย ๆ ยกเว้น ชั่วโมงเข้าห้องสมุด ซึ่งมักจะไปได้เพียงสัปดาห์ละครั้ง ถ้ามีหนังสืออยู่ใกล้ตัวใกล้มือเด็กจะมีโอกาสดูหนังสือ ได้เข้าร่วมกิจกรรมเล่นเกมได้เป็นประจำ บางโรงเรียนจึงจัดให้มีมุมหนังสือในทุกห้องเรียน

2. เพื่อส่งเสริมความพร้อมและฝึกระเบียบวินัย ได้แก่ ฝึกให้เด็ก ได้มีโอกาส ยืมหนังสือ ฝึกการใช้หนังสือ เป็นการเพิ่มพูนทักษะการใช้ห้องสมุด

2.1 เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับอ่าน โดยการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ

2.2 ส่งเสริมให้เด็กรักหนังสือ เห็นว่าหนังสือเป็นเพื่อน ให้ความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียด

2.3 ปลุกฝังความรู้สึกรักสวยรักงาม การเป็นระเบียบ

3. เพื่อส่งเสริมการนั่งอ่านหนังสือที่ถูกต้องวิธี ในมุมหนังสือครูจะสอนการนั่งอ่านหนังสือที่ถูกต้องวิธีให้แก่เด็กซึ่งควรจะเริ่มหัดตั้งแต่เด็กแรกเข้าโรงเรียน

4. เป็นแหล่งความรู้ จากมุมหนังสือเด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับ

4.1 ความรู้ด้านศัพท์ เด็ก ได้เรียนรู้คำศัพท์จากหนังสือเพิ่มขึ้น

4.2 ได้ฝึกฝนความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

4.3 ทำให้เป็นผู้ “ใคร่รู้ใคร่อ่าน”

4.4 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากกิจกรรมและจากเรื่องที่อ่าน

4.5 ได้เรียนรู้ความคิดเห็นจากเพื่อน ๆ เช่น จากการสนทนา

4.6 สามารถได้รู้จักและเข้าใจตนเอง

4.7 มีโอกาสพบและได้เลือกหนังสือที่ดี ๆ เป็นการส่งเสริมรสนิยมในการอ่าน

4.8 เด็กได้มีโอกาสจดจำคุณธรรมที่ควรเป็นแบบอย่าง

สรุปได้ว่าความสำคัญของการจัดมุมหนังสือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ดูหนังสืออย่างอิสระพร้อมกับฝึกระเบียบวินัยในการจัดเก็บหนังสือหลังการอ่าน และเป็นแหล่งความรู้เรียนรู้คำศัพท์ จดจำคุณธรรมที่ควรเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.2 หลักการจัดมุมหนังสือ

การจัดมุมหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย นิตยา สุวรรณศรี (2536: 39–40) กล่าวว่าไว้ว่ามุมหนังสือควรมีแสงสว่างเพียงพอและเป็นส่วนตัว ควรอยู่ห่างจากมุมที่มีการเคลื่อนไหวมาก ๆ จัดให้มีการเพิ่มวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง ได้แก่ มีโต๊ะหรือชั้นวางหนังสือ เก้าอี้สำหรับเด็ก พรมหรือเบาะรองนั่ง ป้ายนิทรรศการซึ่งแสดงเกี่ยวกับหนังสือหรือภาพที่ต้องการแนะนำให้เด็กรู้จัก

พูนศรี คัมภีร์ปกรณ์ (2537: 282 – 283) ได้กล่าวถึงที่ตั้งและบรรยากาศของมุมหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งมุมหนังสือในห้องเรียน จะจัดแบ่งเนื้อที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องเรียนเป็นมุมหนังสือ ซึ่งควรห่างจากมุมอื่น ๆ โดยเฉพาะมุมที่มีเสียงดัง เช่น มุมของเล่น มุมดนตรี เพื่อให้เป็นสัดส่วน ควรมีที่กั้น เช่น อาจใช้ป้ายนิทรรศการ ฉากพับ หรือชั้นหนังสือกั้นก็ได้

2. บรรยากาศมีส่วนสำคัญในการที่เด็กจะเข้าไปใช้มุมหนังสือด้วยความเต็มใจและประทับใจคือ

2.1 ความเงียบสงบ ในขณะที่เด็กดูหนังสือ เด็กจะต้องใช้สมาธิในการเข้าใจเรื่องราว

2.2 ความสะอาดสบายเป็นสิ่งจูงใจ เช่น มีโต๊ะ ม้านั่ง หมอน ปูเสื่อหรือพรม มีดินสอเตรียมไว้ให้เด็กเขียนชื่อ เวลาหยิบหนังสือหรือมีเศษกระดาษที่เด็กสามารถหยิบไปใช้วาดภาพหรือเขียนข้อความที่เขาสนใจ

2.3 แสงสว่าง เป็นสิ่งสำคัญในการดูรูปภาพ ควรทำสีห้องด้วยสีนวล สีขาว เพื่อเพิ่มความสว่าง ติดหลอดไฟบริเวณที่ตั้งมุมหนังสือ

2.4 อากาศ มีอากาศถ่ายเทได้ ไม่ร้อนอบอ้าวควรมีพัดลมหรือจัดไว้ใกล้บริเวณที่มีต้นไม้ใหญ่

2.5 ไกลจากหน้าต่าง ถ้าตั้งมุมหนังสือใกล้หน้าต่าง ฝนจะสาดหนังสือ แสงแดดจะส่องมามาก ในฤดูหนาวอาจจะมีลมพัดแรงเกินไป ความจอแจนอกหน้าต่างจะเป็นสาเหตุเบี่ยงเบนความสนใจของเด็ก

2.6 การจัดต้องมีศิลปะมีระเบียบไม่รกรุงรัง ตกแต่งด้วยดอกไม้ กระจ่างต้นไม้ รูปภาพจากหนังสือ เครื่องแขวน ป้ายนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ

2.7 ควรจะมีการกระตุ้นให้เด็กเข้าไปทำกิจกรรม และพักผ่อนคลายเครียด
ทำได้ดังนี้

- 2.7.1 จูงใจให้เด็กอยากอ่าน โดยจัดกิจกรรมอ่านหนังสือให้เด็กฟัง
- 2.7.2 เล่านิทานจากเรื่องในหนังสือ โดยการใช้หุ่น
- 2.7.3 ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติหรือเล่นละครจากเรื่องในหนังสือ
- 2.7.4 ชวนเด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ จากวารสาร หนังสือ
- 2.7.5 ให้เด็กจับกลุ่มดูรูปภาพหรืออ่านหนังสือ
- 2.7.6 ฝึกจัดหนังสือให้เป็นระเบียบ ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นหนังสือของพวกเขา

เองจะเกิดความภาคภูมิใจ

2.7.7 ฝึกให้เด็กหัดยืมและคืนหนังสืออย่างสม่ำเสมอ โดยครูพาเด็กเข้าแถว
ไปยืมหนังสือ อย่างถูกต้องตามลำดับขั้นตอน

2.7.8 แนะนำให้เด็กนำหนังสือจากบ้านมาแลกเปลี่ยนไว้ที่มุมหนังสือ
จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีจะเป็นการกระตุ้น และจูงใจให้
เด็กเกิดความสนใจในมุมหนังสือเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการอ่านตลอดจนความเพลิดเพลิน
คลายเครียด และรักการอ่านมากขึ้น

2.3 คุรุภัณฑ์และอุปกรณ์ในมุมหนังสือ

พูนศรี คัมภีร์ปกรณ์ (2537: 284 – 287) กล่าวไว้ว่า คุรุภัณฑ์และอุปกรณ์เป็น
สิ่งจำเป็นที่จะต้องจัดหาไว้ในมุมหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย คุรุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่จะกล่าว
ต่อไปนี้เป็นสิ่งที่มุมหนังสือทั่ว ๆ ไปควรมี คือ

1. โต๊ะ – เก้าอี้ ให้นักเรียนได้นั่งอ่าน เป็นโต๊ะเตี้ยตามขนาดของเด็ก เป็นโต๊ะกลม
เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โต๊ะสี่เหลี่ยมกางหมู่เพื่อสะดวกในการจัดเป็นรูปต่าง ๆ เก้าอี้มีขนาดเล็ก
น้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้ง่าย

2. ชั้นหนังสือ มีไว้เพื่อใช้เก็บหนังสือให้เป็นระเบียบ เป็นชั้นเตี้ยสูงไม่เกิน 4 ฟุต
ทำด้วยโลหะหรือไม้ก็ได้ ออกแบบเป็นชั้นธรรมดาปรับขึ้นลงได้ ออกแบบเป็นชั้นกลมหมุนได้รอบ
หรือเป็นช่อง ๆ มีล้อข้างล่างลากไปตามที่ต่าง ๆ อาจจะออกแบบเป็นรูปแปลก ๆ เช่น รูปช้าง
รูปจรวด เพื่อให้ดูแปลกตาน่าตื่นใจ ทาสีสดใส หรือทาสีเรียบ ๆ

3. แผ่นป้ายนิทรรศการ ใช้จัดนิทรรศการ จัดบอร์ดข่าว แสดงผลงานของเด็ก
นับเป็นสื่อกลางระหว่างมุมหนังสือกับผู้ใช้บริการ โดยเสนอความรู้ความเข้าใจของผู้จัดมุมหนังสือ
ที่ต้องการจะบอกผู้ใช้บริการ เช่น ระวังรักษาหนังสือ เสนอกิจกรรมของมุมหนังสือ

4. ฉากพับ หรือตู้หนังสือเคลื่อนที่ ฉากพับใช้กันแบ่งเขตห้อง ให้เกิดความเป็นสัดส่วน ถ้าเป็นตู้หนังสือของห้องสมุดเคลื่อนที่สามารถใช้เป็นชั้นหนังสือไปในตัวด้วย เมื่อพับเก็บสามารถหิ้วไปจัดกิจกรรมในที่ต่าง ๆ ได้ง่าย

5. ตู้เก็บภาพและหุ่น ในมุมหนังสือจะมีภาพและหุ่นที่ใช้แสดงกิจกรรมหรือประกอบการเรียนการสอน จึงต้องมีตู้เก็บภาพหรือหุ่น เป็นตู้ไม้ ตู้กระจกก็ได้

สำหรับอุปกรณ์อื่นที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นระเบียบเรียบร้อยประหยัดสอยงามรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในมุมหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1. อุปกรณ์ทั่ว ๆ ไปในมุมหนังสือ ได้แก่ หนังสือที่จัดหามาเป็นหนังสือที่สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร หรือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมจินตนาการและมีอุปกรณ์ที่ใช้ตกแต่งห้องสมุด เช่น กระจาดต้นไม้ ภาพถ่าย ภาพเขียน แจกันดอกไม้ นอกจากนี้ควรมีอุปกรณ์ที่ใช้จัดนิทรรศการ เช่น กระจาดชนิดต่าง ๆ ดินสอสี พู่กัน เข็มหมุด แป้นกดกระดาษ กรรไกร คัตเตอร์ ริบบิ้น เป็นต้น

2. อุปกรณ์ที่เด็กทำขึ้น อุปกรณ์ที่เด็กทำขึ้น ได้แก่ ผลงานภาพวาด ภาพระบายสี งานประดิษฐ์ งานปั้น งานกระดาษ

3. อุปกรณ์ที่ครูทำขึ้น อุปกรณ์การสอนประกอบวิชาต่าง ๆ ชุดการสอน หุ่นหนังสือนิทานที่แต่งขึ้นเอง แผ่นป้ายคำศัพท์ แผ่นโพนุ่มผ้า กระเป๋าหนังสือ

2.4 การเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

ปัจจุบันมีการผลิตหนังสืออย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็ก ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นปีเด็กสากลมีหนังสือเด็กผลิตออกสู่ตลาดประมาณ 200 กว่าเรื่องทั้งรัฐและเอกชน ได้ร่วมมือกันสนับสนุน ธรรมรงค์ โฆษณา กระตุ้นให้มีการผลิตและเพิ่มความสนใจการอ่านหนังสือของเด็กอย่างกว้างขวาง นอกจากหนังสือที่ให้ความบันเทิงสนุกสนานแล้ว ยังมีหนังสือที่ผลิตขึ้นมาเพื่อพัฒนาสติปัญญาของเด็ก เช่น ฝึกทักษะอย่างง่าย ๆ ในการจดจำลักษณะสิ่งของ และเรียกชื่อได้ถูกต้อง เปรียบเทียบขนาด รูปร่าง สี ปริมาณ ลักษณะพื้นผิว การเรียงลำดับ หนังสือที่มีลักษณะดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน ให้เด็กเกิดมโนคติ ฝึกประสาทสัมผัส ฝึกพัฒนาการทางภาษา และสร้างเสริมความรู้รอบตัวของเด็กได้อย่างดี

จากที่กล่าวการผลิตหนังสือมีจุดมุ่งหมายหลากหลาย การเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับเด็กจึงจำเป็นอย่างมาก มีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปแนวทางในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

พูนศรี คัมภีร์ปกรณ (2537: 266-270) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยสรุปไว้ดังนี้

1. ความเหมาะสมกับวัย การเลือกหนังสือจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มิฉะนั้นหนังสือที่ดีจะกลายเป็นหนังสือที่ไร้ค่าเพราะหนังสือแต่ละเล่มผู้แต่งมีความมุ่งหมายเฉพาะจะให้เด็กแต่ละวัยอ่าน ในการพิจารณาความเหมาะสม สิ่งที่ต้องเน้นก็คือ “วัย” ของเด็ก เพราะวัยเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับความสนใจ การรับรู้และประสบการณ์ของเด็ก ลักษณะนิสัยและความสนใจที่สัมพันธ์กับการเลือกหนังสือดังนี้ คือ

ความสนใจของเด็กอายุ 4 - 6 ปี

1) เริ่มมีความคิดคำนึง จินตนาการมากขึ้น ชอบเรื่องนางฟ้า เทวดา นิทาน นิยายต่าง ๆ

2) สนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของคน นก สัตว์ ต้นไม้

3) สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิต สิ่งแวดล้อม

4) ชอบหนังสือที่มีรูปภาพ

ความต้องการของเด็กอายุ 4 - 6 ปี

1) ต้องการความรัก และความมั่นคงจากบุคคลในครอบครัว

2) ต้องการที่จะได้ตระหนักว่าตัวเขามีคุณค่า

3) ต้องการความสำเร็จ

4) ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

5) ต้องการที่จะขจัดความกลัว ความกังวลใจ และความผิดพลาด

6) ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์จากโลกภายนอก

หนังสือสำหรับเด็กต้องสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ถ้าเด็กได้ฟังนิทานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว เด็กจะเกิดความมั่นคงทางอารมณ์ โดยทั่วไปเด็กปฐมวัยรู้สึกกลัว กังวลใจ เมื่ออยู่บ้าน มีหนังสือหลายเล่มสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย การไม่หลงเชื่อคนแปลกหน้า นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กยังได้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับโลกที่งดงามน่าตื่นเต้นและให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เด็กอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น หนังสือที่จะเลือกให้เด็กปฐมวัยจึงควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการด้านใดด้านหนึ่งของเด็กด้วย

2. ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ ในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้ใหญ่จะต้องคำนึงว่าหนังสือนั้นให้ประโยชน์อะไรแก่เด็กบ้าง หนังสือที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยส่วนมากจะให้ประโยชน์ ดังนี้

2.1 ได้ช่วยแก้ปัญหาเมื่อเด็กนำตนเข้าไปเป็นตัวละครในเรื่อง ขณะที่เด็กฟังนิทานหรือเรื่องราว ถ้าเรื่องราวนั้นมีเหตุการณ์คล้ายเหตุการณ์ของเขา เด็กจะสมมติตัวเองเข้าไปเป็นตัวละครในเรื่อง และจะคอยคิดว่าตัวละครแก้ปัญหาอย่างไร เขาจะได้อาศัยวิธีนั้นแก้ปัญหาของเขาด้วย ปัญหาของเด็กปฐมวัยมักจะเป็นเรื่องราวการปรับตัว ความรู้สึกด้อย ความไม่พอใจเมื่อมีน้องใหม่ การแบ่งปันของใช้ของเล่น การที่เด็กสามารถแก้ปัญหาได้จะช่วยทำให้เขามีความสุขขึ้น

2.2 ได้ทราบความเป็นจริงในโลกรอบ ๆ ตัวเด็ก จากหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กจะได้ทราบว่าชีวิตรอบ ๆ ตัวเขานั้นมีความเปลี่ยนแปลง การย้ายที่อยู่ การจากบ้านช่วงขณะหนึ่ง ความเสียสละ ความอดทน จากการทราบความจริงที่สอดคล้องตรงกันในหนังสือสำหรับเด็ก เด็กจะเกิดการรับรู้สภาพความเป็นจริงรอบ ๆ ตัวเขาทีละเล็กละน้อย เมื่อโตขึ้นก็สามารถรับรู้ความเป็นจริงที่รุนแรงและสามารถปรับตัวได้

2.3 ให้เด็กได้มีประสบการณ์กว้างขวาง และเจริญขึ้นในการค้นหาความหมายต่าง ๆ ของชีวิต หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยได้สะท้อนถึงแง่มุมของชีวิตและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตที่เด็กควรจะต้องรู้และศึกษา เช่น เรื่องธรรมชาติวิทยา การกำเนิดของชีวิต ยานพาหนะ เครื่องใช้ในบ้าน สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า พืชผัก ผลไม้ อาหารที่มีประโยชน์ การเล่นสนุกกับตัวเลขและจำนวน รูปทรงต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนได้แต่งไว้อย่างสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการช่วยขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างไกลขึ้น

2.4 เปิดโอกาสให้เด็กได้หัวเราะร่วมกัน ความสุขอย่างยิ่งของเด็กปฐมวัย คือ การมีโอกาสได้หัวเราะร่วมกันอย่างเบิกบาน สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้หัวเราะร่วมกัน คือ ความตลกขบขันจากหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นเค้าโครงเรื่องหรือสำนวนภาษาจะทำให้เด็กมีความสุขเพลิดเพลิน และช่วยพัฒนาความเจริญงอกงามทางจิตใจของเด็กด้วย

2.5 ช่วย让孩子ได้ตัดสินใจว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่สังคมเขายอมรับ เนื่องจากเด็กเป็นผลิตผลของสังคม และเป็นกำลังของสังคมในอนาคต ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับการปลูกฝังว่าควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไรในสังคม ซึ่งถ้าสอนตรง ๆ เด็กอาจจะไม่สนใจ ถ้าสอนโดยทางอ้อมจากหนังสือสำหรับเด็กจะช่วยทำให้เขาตัดสินใจว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และเขายินดีจะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

2.6 ประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษา เด็กปฐมวัยเริ่มมีความเจริญทางภาษาตั้งแต่อายุ 2 – 7 ขวบ ระยะเวลาจึงควรปลูกฝังความสามารถทางภาษาให้แก่เด็ก โดยมีประสบการณ์จากการสัมผัสไปสู่การรับรู้ และไปสู่มโนคติ นั่นคือจะต้องมีประสบการณ์ จากการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพ เพื่อจะทำให้เกิดกระบวนการทางความคิด

3. งบประมาณ แนวทางในการพิจารณาเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย แนวทางหนึ่งก็คือต้องคำนึงถึงงบประมาณที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน งบประมาณที่ได้รับเพื่อซื้อหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ตามปกติมีก็น้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการและความจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นเมื่อโรงเรียนได้รับงบประมาณมาแล้ว บรรณารักษ์ห้องสมุดของโรงเรียนหรือครูที่มีส่วนรับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณดังนี้คือ

3.1 ควรแบ่งงบประมาณเป็นงวด ๆ อาจจะเป็น 3 งวด หรือ 4 งวด แล้วทยอยซื้อไม่ซื้อคราวเดียวหมด ไม่ซื้อตอนหนังสือลดราคาจนหมดเงิน ทั้งนี้ เพราะหนังสือใหม่จะออกมาเรื่อย ๆ จะพลาดโอกาสซื้อหนังสือดีที่ออกมาใหม่

3.2 เลือกหนังสือให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ไม่เน้นหนักทางด้านใดด้านหนึ่ง โดยการศึกษาหลักสูตรของเด็กปฐมวัยและสอบถามจากครูผู้สอน

3.3 เลือกหนังสือเล่มที่จำเป็นต้องใช้ด่วนที่สุดก่อน หนังสือที่จำเป็นต้องใช้ด่วนคือหนังสือประกอบการสอน หนังสืออ้างอิงสำหรับเด็กปฐมวัย ครูต้องพิจารณาเลือกไว้ก่อน เพื่อเป็นมาตรฐานในการศึกษา

3.4 เลือกเล่มที่ดีที่สุดของผู้แต่งคนนั้น โดยสำรวจจากเกณฑ์ประเมินหรือพิจารณาจากรางวัล หรือคำนิยมที่ผู้แต่งได้รับ

3.5 ถ้าหนังสือประเภทเดียวกัน มีเนื้อหาเหมือนกัน มีคุณค่าคล้าย ๆ กัน ให้พิจารณาเลือกหนังสือเล่มที่ถูกที่สุด เพื่อประหยัดเงินไว้ซื้อหนังสือเล่มอื่น ๆ

3.6 ถ้าหนังสือเล่มนั้นมีราคาค่อนข้างแพง แต่เมื่อพิจารณาเห็นว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า เช่น นำไปประกอบการสอน เป็นแนวในการผลิตอุปกรณ์การสอน สามารถนำไปดัดแปลงทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ก็ควรพิจารณาซื้อได้

4. รายละเอียดอื่น ๆ ที่ควรพิจารณาประกอบการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ จำนวนประโยค การใช้คำ ลีลาของคำ และภาพประกอบ

4.1 จำนวนประโยค หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 ขวบ ควรมีคำบรรยายหน้าละบรรทัดและประมาณ 3 บรรทัดสำหรับเด็กอายุ 5 ขวบ

4.2 การใช้คำ คำที่ใช้ควรเป็นคำง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจได้ทันที ไม่ต้องแปลความหมาย ถ้าเด็กเล็กประมาณ 2 – 4 ขวบ ควรใช้คำซ้ำ หรือประโยคซ้ำ

4.3 ลีลาของคำ ลีลาในการใช้ถ้อยคำ สอดคล้องเหมือนเสียงดนตรี เมื่อฟังหรืออ่านจะเกิดความไพเราะ มีชีวิตชีวา

4.4 ภาพประกอบ ภาพที่ควรเลือกสำหรับหนังสือเด็กปฐมวัย เป็นภาพการ์ตูนที่สวยงาม มีชีวิตชีวา มีเส้นหนักและชัด มีขนาดใหญ่ประมาณ 3 ใน 4 ของหน้ากระดาษ เป็นภาพที่

มีความเคลื่อนไหว สามารถเล่าเรื่องแทนตัวอักษรได้ ภาพนั้นจะต้องตรงกับเนื้อเรื่อง มีการออกแบบ
 อย่างดี มีสีสัน และมีคุณค่าทางศิลปะ

เนื่อน้อง สันบุญ (2541: 42) ได้สรุปเกณฑ์ในการเลือกหนังสือให้เด็กไว้ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาว
 ของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ 10-15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระดูว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับคุณลักษณะเพียงใด

3. รูปภาพประกอบมีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประมาณ 60% หรือ
 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 : 3

4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้ายก หรือ
 ขนาด 17 X 18.50 เซนติเมตร

มันทนา เทศวิสาล (2535: 177-179) ได้เสนอแนะในการเลือกหนังสืออย่างง่าย ๆ
 ไว้ดังนี้

1. หนังสือที่เด็กเข้าใจง่าย กล่าวคือ เด็กสามารถเข้าใจเรื่องราว หรือวัตถุประสงค์
 ของหนังสือได้โดยง่าย อาจเข้าใจจากรูปภาพ ตัวอักษรโต ๆ ข้อความสั้น ๆ หรือโครงเรื่องที่ไม่วุ่น
 ซ้ำซ้อน

2. หนังสือที่ช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจตนเองได้ เมื่อเด็กอ่านหนังสือประเภทนี้แล้ว
 เด็กจะเข้าใจเรื่องราวต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบเรื่องราวที่อ่านกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน
 ของตนเองได้

3. หนังสือที่สามารถปลอบประโลมใจเด็กที่มีความทุกข์ได้ เช่น เรื่องปลาบู่ทอง
 หรือซินเดอเรลล่าสามารถปลอบใจเด็กที่มีปัญหาที่มีความทุกข์ในชีวิตประจำวันทำให้เด็กเกิดความหวัง
 และมีความตั้งใจที่จะทำดีต่อไป

4. หนังสือที่มีเนื้อเรื่องดี สามารถให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและความรู้
 แก่เด็กได้ในเวลาเดียวกัน

5. หนังสือที่ให้ความรู้ เด็กที่อ่านได้อาจอยากอ่านหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์
 ซึ่งหนังสือประเภทนี้จะให้ความรู้แก่เด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เด็กอยากรู้อยากค้นคว้าต่อไป

6. หนังสือสำหรับเด็กโต เด็กโตย่อมอยากรู้อยากเห็นกว้างออกไป และแตกต่าง
 ไปจากเด็กเล็ก หนังสือที่เนื้อหาซับซ้อนจะเหมาะสมมากกว่า รูปภาพจะลดลงจะทำให้เด็กสนใจ
 อยากรู้อยากอ่านมากขึ้น เด็กจะเกิดจินตนาการ ได้รับความรู้และได้รับความเพลิดเพลินเป็นอย่างมาก

7. หนังสือโคลงกลอน หนังสือประเภทนี้เหมาะและมีคุณค่าสำหรับเด็กวัยนี้
 เพราะเสียง คำพูดซ้ำ ๆ และคำคล้องจองจะให้ความเพลิดเพลินแก่เด็ก

8. หนังสือที่สอนเด็ก บางครั้งพ่อแม่ หรือครูสอนเด็ก เด็กอาจไม่เชื่อฟังแต่เด็ก จะเชื่อฟังจากหนังสือที่อ่าน เช่น ลูกหมีปวดฟัน เด็กจะเชื่อว่าถ้าไม่แปรงฟันก่อนนอนแล้วนอน จะมาเจาะฟัน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญ เพราะเป็นการนำหนังสือที่เหมาะสมให้แก่เด็กปฐมวัย ช่วยสร้างประสิทธิภาพให้แก่มุมหนังสือจากหนังสือ ที่มีคุณภาพ ในการเลือกหนังสือจะต้องอาศัยแนวทางในการเลือก ซึ่งพิจารณาเกี่ยวกับวัย ความต้องการ ประโยชน์ งบประมาณ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า มุมหนังสือเป็นมุมการเล่นที่สำคัญมุมหนึ่ง ที่ช่วยให้เด็กเกิดความคิด เพลิดเพลิน สนุก และได้รับความรู้ฝึกกระบวนการคิด ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจและอยากอ่านหนังสือ นับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมทางการเรียนภาษาที่เหมาะสมกับวัย และยังปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การจัดประสบการณ์ในมุมหนังสือ ครูมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยให้เด็กพัฒนาความคิด และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาทางภาษาหรือ การพูด การเล่นสมมติหรือการเล่นจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น เด็กที่ได้รับการฝึกฝนให้คิด จะคิดเป็น รู้จักเชื่อมโยง ประสบการณ์ที่จะมีส่วนหรือสัมพันธ์กัน ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กจะจดจำ และสะสมประสบการณ์ที่ดี จะทำให้เด็กกล้าแสดงออกและฝึกความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 2 2 0 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 55 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยค้างนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทางภาษา การเล่นในมุมหนังสือ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด

2.1.2 ศึกษาเอกสารและเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการนิทานเพื่อนรัก เรื่อง พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย โดย ดร. วรรณาท รักสกุลไทย และอบรมการฝึกเล่านิทาน โดยใช้สื่อประกอบ โดย อาจารย์กุลวรา ชูพงษ์ไพโรจน์

2.1.3 สร้างคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

2.1.4 นำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ เสนอผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ และประเมินผล
เพื่อปรับปรุงแก้ไข จำนวน 3 ท่าน

อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ ประธานงานระดับปฐมวัย โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)

อาจารย์พิมพ์กา อัครกะพู บรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)

อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง หัวหน้างานวัดและประเมินผล โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)

2.1.5 ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ ตามคำแนะนำ
และเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขให้สมบูรณ์ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.96

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจใน
การอ่าน ของกนกพร พันธุ์เถระ (2537: 95)

2.2.1 ลักษณะแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านเป็นแบบบันทึกพฤติกรรม
ความสนใจในการอ่าน ช่วงเด็กทำกิจกรรมกลุ่ม ใช้เครื่องหมาย / ในช่อง “ มี “ เมื่อนักเรียนแสดง
พฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ดูป้ายสัญลักษณ์หรือข้อความและหนังสือต่างๆ
- 2) หยิบจับหนังสือต่าง ๆ
- 3) เปิดหนังสือดูรูปภาพหรือข้อความ
- 4) พูดหรือเล่าเรื่องราวตามหนังสือคนเดียว
- 5) นำหนังสือให้เพื่อนดู พูดคุยเล่าเรื่องตามหนังสือให้เพื่อนฟัง
- 6) นำหนังสือให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง

2.2.2 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ไปทดลองใช้ (try out)
กับนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
จำนวน 55 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม โดยวัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design)

ขั้นตอนการดำเนินการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.1 สังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ของกนกพร พันธุ์เถระ (2537) ใช้เวลาสังเกต 1 สัปดาห์

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือในช่วงกิจกรรมกลุ่ม วันละ 100 นาที ใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวม 20 วัน

3.3 สังเกตพฤติกรรมหลังการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ฉบับเดียวกับที่ใช้สังเกตก่อนการทดลอง ใช้เวลาสังเกต 1 สัปดาห์

3.4 การตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนตามคู่มือการให้คะแนนความสนใจในการอ่าน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent samples) ดังสูตรต่อไปนี้

4.1 สถิติพื้นฐาน

4.1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ 2537: 269)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนนักเรียน

4.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร

(ถ้วนน สายยศ 2537: 273)

$$s = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

s	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) และข้อมูลลักษณะที่เกี่ยวข้องกัน (dependent sample) โดยใช้สูตร (ถ้วนน สายยศ 2537: 301)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	D	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของแต่ละคน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของแต่ละคน
	$\sum D^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของแต่ละคน
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	t	แทน	ค่าการทดสอบค่าที (t - test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมุ่งตอบวัตถุประสงค์ และตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัย ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนำไปสู่คำตอบซึ่งเป็นผลของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลองเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลอง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์

**ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อน
และหลังการทดลองเป็นรายบุคคล**

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เพื่อตรวจสอบว่า เด็กปฐมวัยแต่ละคนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือมีความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้นหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านเด็กปฐมวัยแต่ละคนก่อนและหลังการทดลอง จากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลก่อนและหลังการทดลอง (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)

คนที่	คะแนนหลังทดลอง	คะแนนก่อนทดลอง	ความแตกต่างของคะแนน หลังและก่อนทดลอง
1	3	4	-1
2	4	0	4
3	2	0	2
4	2	4	-2
5	4	0	4
6	3	0	3
7	3	0	3
8	3	3	0
9	1	0	1
10	4	0	4
11	6	0	6
12	5	4	-1
13	3	0	3
14	5	0	5
15	5	0	5
16	3	3	0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

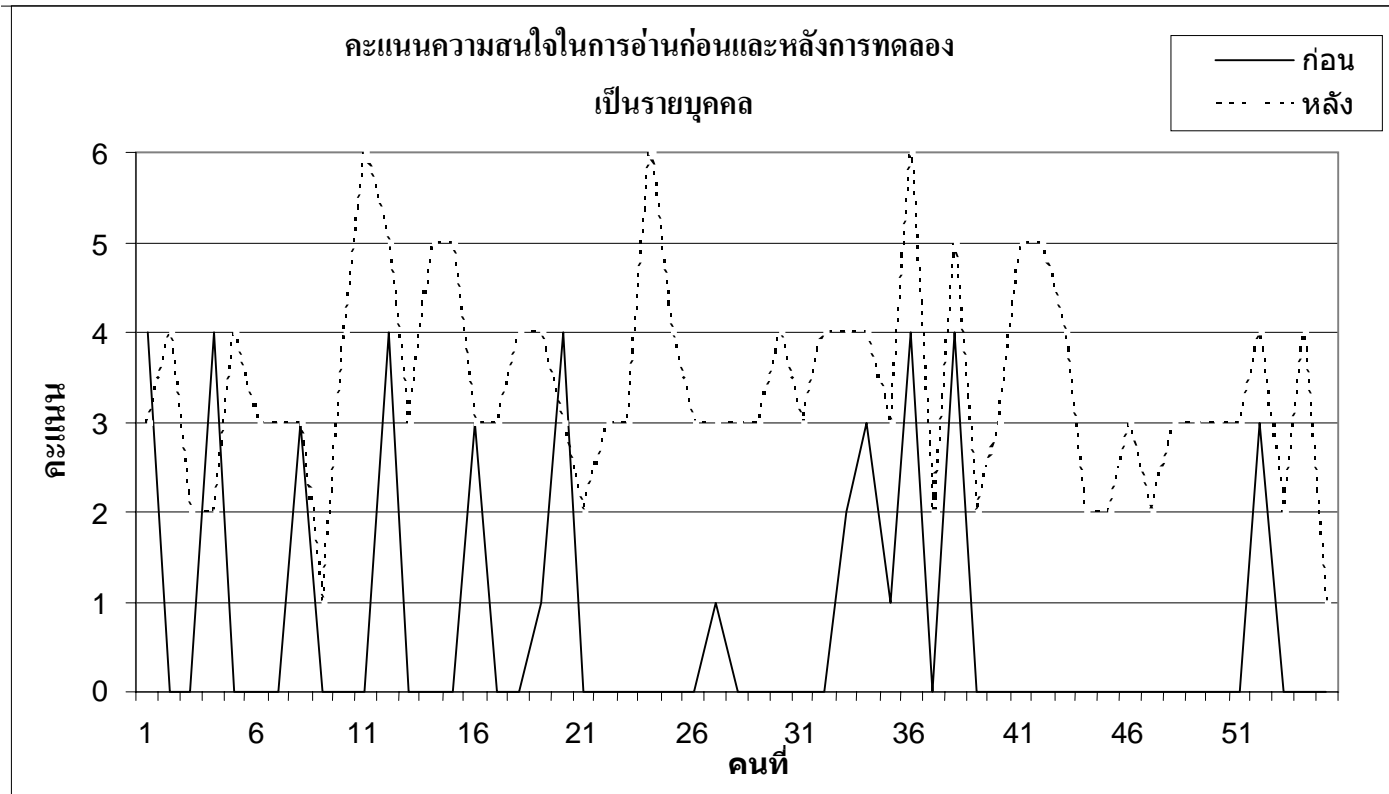
คนที่	คะแนนหลังทดลอง	คะแนนก่อนทดลอง	ความแตกต่างของคะแนน หลังและก่อนทดลอง
17	3	0	3
18	4	0	4
19	4	1	3
20	3	4	-1
21	2	0	2
22	3	0	3
23	3	0	3
24	6	0	6
25	4	0	4
26	3	0	3
27	3	1	2
28	3	0	3
29	3	0	3
30	4	0	4
31	3	0	3
32	4	0	4
33	4	2	2
34	4	3	1
35	3	1	2
36	6	4	2
37	2	0	2
38	5	4	1
39	2	0	2
40	3	0	3
41	5	0	5
42	5	0	5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คนที่	คะแนนหลังทดลอง	คะแนนก่อนทดลอง	ความแตกต่างของคะแนน หลังและก่อนทดลอง
43	4	0	4
44	2	0	2
45	2	0	2
46	3	0	3
47	2	0	2
48	3	0	3
49	3	0	3
50	3	0	3
51	3	0	3
52	4	3	1
53	2	0	2
54	4	0	4
55	1	0	1
$\bar{X}$	3.42	0.73	2.69
SD	1.16	1.38	1.63

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า เด็กปฐมวัยจำนวน 55 คน มีคะแนนความสนใจในการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยก่อนการทดลองเด็กมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 0.73 หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 3.42 และความแตกต่างของคะแนนหลังและก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.69 และเมื่อสังเกตค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏว่า หลังการทดลองคะแนนของเด็กปฐมวัยมีค่ากระจายน้อยกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านมากขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ และเมื่อนำคะแนนมาแสดงเป็นกราฟเส้นจะได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคล

จากภาพที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนความสนใจในการอ่านสูงสุด 4 คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนความสนใจในการอ่านสูงสุด 6 คะแนน ต่ำสุด 1 คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้มุ่งตรวจสอบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ มีความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้นหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน โดยการทดสอบค่าที (t - test) ได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ
หลังการทดลอง

การทดลอง	$\bar{X}$	S	t
ก่อนการทดลอง	0.73	1.38	
หลังการทดลอง	3.42	1.16	12.23**

** p < .01

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า คะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือมีความสนใจในการอ่านสูงขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เพื่อตรวจสอบว่า เด็กปฐมวัยแต่ละคนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือมีความสนใจในการอ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านระหว่างก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรม เกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ เด็กปฐมวัยจะต้องมีคะแนนหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง 4 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน จึงจะผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยแต่ละคนก่อนและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์ที่กำหนด ได้ผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและ
หลังการทดลองเป็นรายบุคคลอิงเกณฑ์

คนที่	ความแตกต่างของคะแนนหลังและก่อนทดลอง	ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด
1	-1	ไม่ผ่าน
2	4	ผ่าน
3	2	ไม่ผ่าน
4	-2	ไม่ผ่าน
5	4	ผ่าน
6	3	ไม่ผ่าน
7	3	ไม่ผ่าน
8	0	ไม่ผ่าน
9	1	ไม่ผ่าน
10	4	ผ่าน
11	6	ผ่าน
12	-1	ผ่าน
13	3	ไม่ผ่าน
14	5	ผ่าน
15	5	ผ่าน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

คนที่	ความแตกต่างของคะแนนหลังและก่อนทดลอง	ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด
16	0	ไม่ผ่าน
17	3	ไม่ผ่าน
18	4	ผ่าน
19	3	ผ่าน
20	-1	ไม่ผ่าน
21	2	ไม่ผ่าน
22	3	ไม่ผ่าน
23	3	ไม่ผ่าน
24	6	ผ่าน
25	4	ผ่าน
26	3	ไม่ผ่าน
27	2	ไม่ผ่าน
28	3	ไม่ผ่าน
29	3	ไม่ผ่าน
30	4	ผ่าน
31	3	ไม่ผ่าน
32	4	ผ่าน
33	2	ผ่าน
34	1	ผ่าน
35	2	ไม่ผ่าน
36	2	ผ่าน
37	2	ไม่ผ่าน
38	1	ผ่าน
39	2	ไม่ผ่าน
40	3	ไม่ผ่าน
41	5	ผ่าน
42	5	ผ่าน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

คนที่	ความแตกต่างของคะแนนหลังและก่อนทดลอง	ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด
43	4	ไม่ผ่าน
44	2	ไม่ผ่าน
45	2	ไม่ผ่าน
46	3	ไม่ผ่าน
47	2	ไม่ผ่าน
48	3	ไม่ผ่าน
49	3	ไม่ผ่าน
50	3	ไม่ผ่าน
51	3	ไม่ผ่าน
52	1	ผ่าน
53	2	ไม่ผ่าน
54	4	ผ่าน
55	1	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า เด็กปฐมวัยจำนวน 55 คน มีคะแนนความสนใจในการอ่านผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 21 คน และมีคะแนนความสนใจในการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 34 คน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 55 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ของ กนกพร พันธุ์เถระ (2537)

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) สังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ของ กนกพร พันธุ์เถระ (2537) โดยใช้เวลาสังเกต 1 สัปดาห์

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือในช่วงกิจกรรมกลุ่ม วันละ 100 นาที ใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวม 20 วัน

3) สังเกตพฤติกรรมหลังการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านฉบับเดียวกับที่ใช้สังเกตก่อนการทดลอง โดยใช้เวลาสังเกต 1 สัปดาห์

4) การตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนตามคู่มือการให้คะแนนความสนใจในการอ่าน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการตรวจสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนความสนใจในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t – test dependent samples)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือมีคะแนนความสนใจในการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ มีคะแนนความสนใจในการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งใจ ทั้งนี้ เนื่องมาจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ ซึ่งถือเป็นสิ่งจูงใจ ยั่วเย้า กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านอย่างเต็มที่ โดยลักษณะสำคัญดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

ประการที่ 1 ความหลากหลายของการจัดสภาพแวดล้อมในมุมหนังสือ การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขยายพื้นที่มุมหนังสือจากเดิมให้กว้างขวางมีพื้นที่การใช้สอยมากขึ้น ตกแต่งภายในมุมหนังสือด้วยภาพการ์ตูนสีสันสดใสสะดุดตาเพื่อดึงดูดความสนใจ จัดทำป้ายนิเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น

ป้ายนิเทศแนะนำหนังสือเพื่อเชิญชวนให้เด็กอยากเข้ามาอ่านหนังสือ จัดป้ายนิเทศที่เป็นเกมให้เด็กเข้ามาเล่น และป้ายนิเทศความรู้ เช่น พยัญชนะไทย จำนวนและตัวเลข ภาพร่างกายของเรา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง การจัดสภาพแวดล้อมแวดล้อมดังกล่าวสอดคล้องกับ ไพพพรธอินทนิล (2546: 158-163) ที่กล่าวถึงหลักในการใช้สื่อประกอบการส่งเสริมการอ่านว่า สีสันควรสะดุดตาเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านหรือมีรูปทรงที่แปลกๆ เป็นรูปตุ๊กตา รูปวาด หรือของจริง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดชั้นวางหนังสือให้เด็กสามารถหยิบจับอ่านได้ด้วยตนเอง และแบ่งประเภทของหนังสือเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการหาและจัดเก็บหนังสือ เด็กสามารถเก็บหนังสือเข้าที่ได้ถูกต้อง ทั้งยังเป็นการพัฒนาสติปัญญาในด้านการสังเกต การจำแนก ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดหาหนังสือที่หลากหลายประเภท เช่น หนังสือภาพ หนังสือผ้า หนังสือสามมิติ และหนังสือรูปทรงต่าง ๆ เป็นการให้เด็กได้สัมผัสกับหนังสือที่หลากหลายลักษณะ เป็นการสร้างความสนใจให้เด็กอยากมาจับ หยิบ และอ่าน ดังที่ พูนศรี คัมภีรปกรณ (2537: 309 - 310) ได้กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยก็คือ หนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งมีได้หมายความว่า จะนำมาสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ เป็นแต่เพียงสิ่งช่วยเร้าความสนใจ อยากจับ หรืออยากอ่าน จนกระทั่งเกิดความพร้อมจึงเรียนรู้ด้วยคำ ประโยคและมโนมติจากหนังสือนั้น ๆ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดหาอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการส่งเสริมการอ่าน เช่น เครื่องเล่นวิทยุ หูฟัง เทปเพลง เทปนิทาน เป็นการจัดให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะเด็กบางคนอาจชอบอ่าน เปิดดูภาพ แต่บางคนอาจชอบฟังเพลงหรือเรื่องราวมากกว่า ดังที่ ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536: 17-21) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางกายที่ส่งผลต่อความพร้อมในการอ่านของเด็กว่า โดยปกติพัฒนาการทางสายตาของเด็กจะเจริญเต็มที่เมื่ออายุ 8 ปี จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่เด็กจะสนใจในการฟังมากกว่าการอ่านหนังสือ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดอุปกรณ์เอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน ได้แก่ หมอนอิง โต๊ะญี่ปุ่น ตุ๊กตา หุ่นมือ หุ่นนิ้ว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ดังที่ รัตนพร สงวนประสาทพร (2545: 5-6 อ้างอิงจาก Arbutnot and Sutherland, 1972: 6-15) ได้กล่าวถึงความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ว่า เด็กต้องการความมั่นคง ความปลอดภัย การได้รับความอบอุ่น ความสุขสบายจากอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน เด็กจะเกิดจากความเพลิดเพลิน ความสุขกาย สบายใจ เช่น การได้อ่านหนังสือในอิริยาบถต่าง ๆ เช่น นอน นั่ง กึ่งนั่งกึ่งนอน เป็นผลให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านมากขึ้น

ประการที่ 2 ความหลากหลายของกิจกรรมที่ครูจัดให้ ได้แก่ กิจกรรมแนะนำหนังสือ เป็นการแนะนำหนังสือผ่านกระบวนการเล่นเกมการศึกษา เช่น จิกซอว์ โดมิโน เกมจับคู่ โดยครูจะนำภาพนิทานเป็นภาพในเกม เมื่อเด็กได้เล่นแล้วเกิดความสนใจในภาพ ครูจะแนะนำให้เด็กหา

อ่านนิทานเองได้ในชั้นวางหนังสือ เด็ก ๆ หลายคนก็จะมาบอกว่าเป็นนิทานเรื่องใด สนุกอย่างไร ซึ่งเป็นการช่วยผู้ใหญ่เด็ก ๆ ได้รู้จักการสังเกต รู้จักค้นหาหนังสือด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ วอร์เรน คูหาภินันท์ (2542: 42-43) ที่ว่า เด็กวัยนี้เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ การได้เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจและจดจำความรู้นั้นได้นาน

กิจกรรมอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมอ่านนิทานร่วมกันระหว่าง ครูกับเด็ก เด็กกับเพื่อน และเด็กกับพ่อแม่ เพราะเด็กวัยนี้ชอบนิทาน การได้อ่านนิทานร่วมกับครูจะเป็นการสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และนิทานยังสอดแทรกความรู้ คุณธรรมจริยธรรม เด็กจะได้รับโดยไม่รู้ตัว สำหรับการอ่านนิทานร่วมกันระหว่างเด็กกับเพื่อนทำได้หลายรูปแบบ เช่น เด็กที่สามารถอ่านหนังสือได้คล่องแล้ว ก็อ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้กับเด็ก และยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้เพื่อน ๆ ต่อไป หรือเด็กที่ยังอ่านไม่ได้ก็จะใช้วิธีการพูดคุย เล่าเรื่องตามภาพให้เพื่อนฟัง ซึ่งเป็นการส่งเสริมเด็กให้เกิดจินตนาการและเป็นการเรียนภาษาแบบธรรมชาติ ส่วนการอ่านนิทานร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่บ้าน ผู้วิจัยให้เด็กยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านและส่งคืนตามวันที่กำหนด เป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และยังฝึกความรับผิดชอบในการยืมและคืนนิทาน ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ปกครองในการอ่านนิทานให้ลูก ๆ ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับเปลน บู้ตเนต (2542: 1-10) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการส่งเสริมลูกรักให้เป็นนักอ่านว่า การปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน จะต้องร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน โดยเฉพาะบ้านถ้าให้ความสำคัญต่อการอ่าน จัดบรรยากาศที่ดีในบ้าน พาลูกเข้าร้านหนังสือ ช่วยเลือกซื้อหนังสือที่ดีให้ลูก และเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน ก็จะสามารสรสร้าง ความสนใจในการอ่านให้เด็กมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เด็กวัยนี้ชอบมาก เพราะนิทานเป็นเรื่องของความบันเทิง เด็กฟังแล้วเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและยังสอดแทรกข้อคิดและคติเตือนใจ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเล่านิทานที่หลากหลาย เช่น การเล่านิทานปากเปล่า การเล่าประกอบหนังสือ และการเล่าประกอบสื่อ เช่น หุ่นนิ้ว หุ่นมือ การพับกระดาษ และการปั้นดินน้ำมัน ซึ่งเกริก ยूनพันธ์ (2543: 35) กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเล่าเรื่องราว ผู้เล่าแต่ละคนมักมีลักษณะเด่นพิเศษแตกต่างกัน บางคนมีสามารถในการใช้เสียงเป็นสิ่งเร้าความสนใจ บางคนอาจใช้ท่าประกอบการเล่าแล้วเกิดความสนุกสนาน บางคนสร้างสื่อหรืออุปกรณ์ช่วยในการเล่าให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ ผู้เล่านิทานแต่ละคนมักเลือกนิทานที่เหมาะสมกับตนเองมาใช้เล่า เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องสัมพันธ์กับความสามารถของตนเอง ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยเล่านิทานเสร็จจะแนะนำให้เด็กนำสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มาเล่าให้เพื่อนฟังได้ด้วยตนเอง

ประการที่ 3 บทบาทของครูในการสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่เด็ก ซึ่งมีทั้งการสร้างแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในมุมหนังสือให้น่าสนใจ มีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายไว้ดึงดูดใจเด็ก ปรับเปลี่ยนป้ายนิเทศให้หลากหลายสะดุดตา เพราะเด็กวัยนี้มีช่วงความสนใจในการอ่านสั้น เป็นวัยชอบเล่น ควรได้รับการส่งเสริมจากครู พ่อแม่ และเพื่อน ๆ ในรูปของรางวัล คำชมเชย เป็นต้น ส่วนการสร้างแรงจูงใจภายในซึ่งเกิดจากการที่เด็กสามารถค้นพบคุณค่าในการอ่านด้วยตนเอง ได้แก่ ได้รู้เห็นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานจากเรื่องที่อ่าน การสร้างแรงจูงใจภายในต้องใช้ระยะเวลา ครูจึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ก่อนการทดลองในช่วงเล่นเสรี เด็กจะสนใจเล่นมุมบ้าน มุมบล็อก ตัวต่อพลาสติก มากกว่าเข้ามาหนังสือ ในสัปดาห์ที่ 1-2 ของการทดลอง เด็กจะสนใจเข้ามาหนังสือมากขึ้น เพราะมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ความหลากหลายของหนังสือและกิจกรรมที่จัดให้ในสัปดาห์ที่ 3-4 ความสนใจของเด็กเริ่มลดลง ครูจะใช้วิธีการพูดกระตุ้น โนม้ น้าวเสริมแรงด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ยืมหนังสือกลับบ้านครบ 5 เล่ม จะได้รางวัล เล่นเกมหาภาพในเกม จิกซอร์ โดมิโน จับคู่ มาจากนิทานเรื่องใด ตอบถูกรับรางวัล และเล่นเกมหาพยัญชนะที่หายไปป้ายนิเทศ พบว่าเด็กมีความสนใจเข้ามาหนังสือมากขึ้น

ด้วยเหตุผลจากการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะทั้ง 3 ประการซึ่งได้แก่ ความหลากหลายของการจัดสภาพแวดล้อม ความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่เด็ก ล้วนแล้วแต่เป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน โดยเฉพาะบทบาทครูซึ่งมีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน ด้วยบุคลิกท่าทางที่เป็นมิตร อ่อนโยน เสริมแรงด้วยการให้กำลังใจ คำชมเชย หรือสิ่งของ ให้อิสระและเวลาเพียงพอกับความต้องการของเด็ก สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีสร้างความสนใจในการอ่านให้เด็กวิธีหนึ่ง จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือช่วยพัฒนาความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ในภาพรวมเด็กจะมีคะแนนความสนใจในการอ่านเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาความสนใจในการอ่านเป็นรายบุคคล พบว่า เด็กบางคนยังมีคะแนนความสนใจในการอ่านไม่แน่นอน และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า เด็กควรได้คะแนนหลังการจัดกิจกรรมเกิน 3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน พบว่า มีเด็กเพียง 21 คน จากเด็กทั้งหมด 55 คน ผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 1 เดือน ยังน้อยเกินไปที่จะเห็นผลความแตกต่างอย่างชัดเจน ประกอบกับในช่วงที่สังเกตหลังการทดลอง เป็นช่วงเวลาที่ใกล้สอบปลายภาคเด็กมีงานหลายอย่างต้องทำให้เรียบร้อยก่อนสอบ เด็กจึงมีเวลาไม่มากนักที่จะทำกิจกรรมตามความสนใจ แต่จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน

ดังนั้น ถ้าจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระยะเวลาที่ยาวนานอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเชื่อว่าพฤติกรรมความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยจะดีขึ้นอย่างชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจจะประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ในครั้งต่อไปดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดสภาพแวดล้อมในมุมหนังสือ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละห้องเรียน งบประมาณในการจัดการจัดหาอุปกรณ์ สื่อ และหนังสือ วัสดุที่ใช้แต่งห้องควรรใช้วัสดุเหลือใช้เพื่อประหยัดงบประมาณ

3.1.2 ควรทำความเข้าใจกับเด็ก ถึงวิธีการใช้และการเก็บรักษาสื่ออุปกรณ์ เช่น วิทยุเทป หุ่นมือ หุ่นนิ้ว หนังสือและเกมการศึกษาให้เป็นระเบียบเมื่อเล่นเสร็จแล้ว

3.1.3 ควรให้อิสระในการอ่านและเข้าร่วมกิจกรรมโดยปราศจากการบังคับเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ควรใช้การกระตุ้น จูงใจ ด้วยการเสริมแรง ชมเชย ให้กำลังใจ และรางวัล

3.1.4 ครูควรให้เด็กหมุนเวียนกันเล่านิทานที่ตนเองประทับใจให้เพื่อนฟัง

3.1.5 ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านต่อไป

3.1.6 ควรมีการเชื่อมโยงการอ่านสู่มุมเสรีอื่น ๆ เช่น จัดป้ายแนะนำการเล่นหรือหนังสือคู่มือการเล่น

3.1.7 ควรมีการแนะนำการอ่านหนังสือในมุมหนังสือเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การอ่านหนังสือในห้องสมุดต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาและวิจัยถึงผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น พัฒนาการด้านภาษา เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาความสนใจในการอ่าน โดยการจัดส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือแบบเป็นกลุ่มย่อย

3.2.3 ควรมีศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านจากการจัดกิจกรรมมุมหนังสือที่แตกต่างกัน เช่น การฟังนิทานจากเทปบันทึกเสียงกับการอ่านร่วมกัน เป็นต้น

3.2.4 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมความสนใจในการอ่านของเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร พันเถระ (2537) “ผลการจัดสภาพแวดล้อมในศูนย์เล่นสมมติที่ส่งเสริมความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กอนุบาล” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เกริก ชื่นพันธ์ (2543) *การเล่านิทาน* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 3 สุวีริยาสาส์น
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2545) “รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน” กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2539) *แนวทางการกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา*
กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. *กองวิจัยทางการศึกษา (2544) การติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- จินดา จำเริญ (2542) “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการใช้นิทาน ” *วารสารห้องสมุด*
43 (กรกฎาคม-กันยายน): 57-64
- จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2540) *ภาษากับการสื่อสาร ภาควิชาภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม*
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร โสภณการพิมพ์
- ฉวีวรรณ บุญญะกาญจน์ (2525) *จิตวิทยาการอ่าน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ฉันทนา ภาคบงกช (2537) “แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยรวม
เสนอที่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย” ม.ป.ท. 2537 (อட்சาณา)
- ชุติมา สัจจานนท์ (2529) *หนังสือเพื่อลูก* กรุงเทพมหานคร ชมรมเด็ก
- ชุมจิรา เลหาบุตร (2542) “ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อพฤติกรรม
การใช้หนังสือของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2537) *อ่านหนังสือให้ลูกฟังหนทางแห่งความฉลาดของเด็ก* กรุงเทพมหานคร
พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์แสงแดด
- นิตยา ประพุดติกิจ (2536) *การพัฒนาเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

- เนื่อน้อง สนับบุญ (2541) “ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่านิทาน” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- บั้งอร พานทอง (2541) *ปรัชญาการสอนภาษาแบบพื้นฐานประสบการณ์* กรุงเทพมหานคร
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- บันลือ พฤษะวัน (2536) *วรรณกรรมกับเด็ก* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช
ประคิษฐ์ เมฆไชยวัฒน์ (2537) “บทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน”
สารพัฒนาหลักสูตร 14 (ตุลาคม – ธันวาคม): 68-71
- ประทีป จินนี้ (2537) “การสังเกตพัฒนาการการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย” ใน
เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาภาษาแบบ Whole Language
สำหรับเด็กปฐมวัย หน้า 1-10 ระหว่าง 8-9 พฤษภาคม 2538
- แปลน นุตเนต (2542) *คู่มือการสร้างการส่งเสริมลูกรักให้เป็นนักอ่าน* นนทบุรี แปลนพริ้นต์ดีง
พูนศรี คัมภีร์ปภรณ์ (2537) “การเลือกและการใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย” ใน *เอกสาร*
การสอนชุดวรรณกรรมและลีลาการระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 7 หน้า 1-280
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ไพพรรณ อินทนิล (2546) *การส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- มันทนา เทศวีสาล (2535) *การจัดศูนย์ปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการอนุบาลศึกษา
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
- แม่นมาศ เชาวลิต (2537) *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 3
กรมวิชาการ กรุงเทพมหานคร
- แม่นมาศ เชาวลิต (2546) “ปีการศึกษา 2546 ปีแห่งการอ่านและการเรียนรู้” *วารสารวิชาการ*
11 (กุมภาพันธ์): 3 - 6
- รัตนพร สงวนประสาทพร (2545) *กิจกรรมคัดสรรสำหรับส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ล้วน สายยศ (2537) “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*
การวิจัยหลักสูตรและกระบวนการสอน หน่วยที่ 4 หน้า 269 นนทบุรี สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

- วรรณิ โสภประยูร (2534) *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ภาควิชา
 หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538) *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
 ไทยวัฒนาพานิช
- สนิท ตั้งทวี (2538) *การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ลีปนันท เกตุทัต (2538) “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” *วารสารรักลูก* 13 (ธันวาคม): 160-163
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540) *หลักและวิธีการสอนภาษาไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช
- สุนีย์ ทองศิริประภา (2535) “การเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทยของเด็กก่อนอนุบาล
 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านแตกต่างกัน” *ปริญญาานิพนธ์*
 การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- หรรษา นิลวิเชียร (2535) *ปฐมวัยศึกษาและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- อ้อย ณ บางเจน (2545) “การอ่านสำคัญอย่างไร” *วารสารห้องสมุดประชาชน กทม.*
 23 (ธันวาคม): 55-57
- อำพร ศรีหิรัญ (2540) “ความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
 การเรียนรู้ภาษาธรรมชาติ” *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย*
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อิบูกะ มาซาระ (2538) “รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” แปลโดย ชีระ สุมิตร และ พรอนงค์ นิยมคำ
หมอชาวบ้าน 29 (ธันวาคม): 37
- Blain Heatherlene. (1983). “A Case Study Comparison Between Early Readers and Non
 Early Readers. *Dissertation Abstracts*. 44 (July): 125- A .
- Brian, G. (1992). *Getting Started in Whole Language*. Canada: Ginn Publishing.
- High/Scope Educational Foundation. (1992). *Child Observation Record*. Michigan:
 High/Scope Educational Research Foundation.
- Harris, Larry Allen and Carl Bernard Smith. *Reading Instruction*. 4 th.ed. New York:
 Macminlan Publishing.
- Morrow, Lesley. (1990). “Preparing the Classroom Environment to Promote Literacy
 During Play.” *Early Childhood Research Quarterly*. 5 (May): 537-554.
- Smith, Richard J. and Dale Johnson. (1976). *Teaching Children to Read*. New York:
 Addison Wesley Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ   ประสานงานระดับปฐมวัย
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)
2. อาจารย์พิมพ์ภา อัครกะพู   บรรณารักษ์ห้องสมุด
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)
3. อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง   หัวหน้างานวัดและประเมินผล
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)

ภาคผนวก ข

คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

การอ่านมีความสำคัญอย่างมากต่อวิถีของมนุษย์ในสังคมโลกปัจจุบัน ในฐานะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สรรพวิทยาการทั้งหลาย ตามความสนใจของผู้คนทุกเพศทุกวัยทุกอาชีพ ผู้ที่อ่านมากย่อมรู้มาก ประสบความสำเร็จมาก และได้เปรียบผู้ที่อ่านน้อยเสมอ การอ่านเป็นอาหารสมองที่ช่วยพัฒนาสมองให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาอารมณ์จิตใจ ช่วยให้ผู้อ่านมีความสุขบันเทิงใจผ่อนคลายความเครียด และช่วยบำบัดอาการทางจิต ซึ่งส่งผลต่อการลดปัญหาทางสังคมอีกด้วย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ทำการสำรวจการอ่านของคนไทย ปี พ.ศ. 2544 ด้านการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ พบว่าคนไทยอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ใช้เวลาอ่านหนังสือ 2.99 นาที/วัน คนไทยวัย 10-14 ปี อ่านน้อยที่สุดคือ 1.28-4.43 นาที/วัน คนไทยไม่ว่าจะอยู่ในเมือง นอกเมือง แยกตามวัย หรือแยกตามเพศ ใช้เวลาอ่านไม่แตกต่างกันมากนัก คือ 1.28-4.43 นาที/วัน จากข้อมูลดังกล่าว คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือน้อยมาก จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันรณรงค์ส่งเสริมการอ่านทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลประกาศให้เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่านแก่เยาวชน ฉะนั้นการเริ่มต้นปลูกฝังรักหนังสือควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็กเล็กเพราะวัยนี้เป็นวัยที่ซึมซับและปลูกฝังลักษณะนิสัยต่าง ๆ ได้ง่าย การสร้างความสนใจให้เด็กอยากอ่านหนังสือเป็นการวางพื้นฐานการรักอ่านและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเด็กต่อไป การส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยนั้น บ้านและโรงเรียนควรร่วมมือกันสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เด็กแกร่งและเก่งเพียงพอต่อการมีทักษะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน

แนวทางในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย

1. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ การจัดมุมหนังสือให้มีแสงสว่างที่พอเหมาะในการอ่าน จัดวางหนังสือที่เด็กสามารถหยิบและจัดให้เป็นระเบียบ
2. สำรวจความต้องการอ่านของนักเรียน เพื่อจัดหนังสือให้ตรงตามความต้องการและเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. จัดป้ายนิเทศหมุนเวียนเปลี่ยนให้บ่อย ๆ เพื่อเป็นแรงดึงดูดใจและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากอ่าน

4. จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การสอนแบบโครงการ

5. กระตุ้นและสร้างความสนใจให้อ่านเรื่องราวในหนังสือด้วยการจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือใหม่ เล่าเรื่องประกอบ อ่านหนังสือให้นักเรียนฟังทุกวัน สนับสนุนให้นักเรียนได้เล่าเรื่องที่อ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง

6. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน โดยการอ่านหนังสือให้นักเรียนเห็นและพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวของหนังสืออยู่เสมอ ครูเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตุ้นให้เด็กรักการอ่านด้วยปรีชาญาณ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยไม่บังคับ ให้กำลังใจและยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนแสดงความสนใจในการอ่าน

7. ให้นำหนังสือเป็นรางวัลในโอกาสต่าง ๆ เช่น เมื่อทำความดี ตอบคำถามถูกต้อง หรือเมื่ออ่านหนังสือได้จำนวนมาก

อาจสรุปได้ว่าแนวทางในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบเห็นหนังสือหลากหลาย ตรงกับความสนใจและความเหมาะสมกับเด็ก จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านให้แก่เด็ก ให้กำลังใจและเสริมแรง กระตุ้นให้เด็กรักการอ่านด้วยความรู้สึกที่เต็มใจมิได้บังคับ

การจัดสภาพแวดล้อมในมุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย

1. ปรับปรุงมุมหนังสือในห้องเรียนให้มีพื้นที่ในการสอยมากขึ้น และตกแต่งด้วยการ์ตูนสวย ๆ สดใสสะอาดตา จัดบอร์ด ป้ายนิเทศเชิญชวนให้นักเรียนอยากเข้ามาในมุมหนังสือ
2. จัดหาหนังสือที่หลากหลายประเภท ได้แก่ หนังสือนิทานภาพ หนังสือนิทานสามมิติ หนังสือนิทานผ้า และหนังสือนิทานรูปทรงต่าง ๆ เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
3. จัดอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการอ่าน เช่น เครื่องเล่นวิทยุ หูฟัง เทปเพลง เทปนิทาน ให้หลากหลายประเภทและเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
4. จัดอุปกรณ์เอื้ออำนวยความสะดวกในการอ่าน ได้แก่ หนอนอิง โต๊ะญี่ปุ่น ตุ๊กตา หุ่นมือ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ

1. กิจกรรมแนะนำหนังสือ เป็นการแนะนำหนังสือผ่านกระบวนการเล่นเกมการศึกษา ได้แก่ จิกซอว์ โดมิโน เกมจับคู่ โดยครูจัดทำเกมการศึกษาเหล่านี้ขึ้นโดยการนำภาพปกหนังสือนิทานเป็นภาพในเกม เมื่อนักเรียนเล่นเกมเสร็จครูแนะนำว่า หนังสือเล่มนั้น ๆ คืออย่างไร สนุกตรงไหน

และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟังด้วย นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ได้ฝึกการสังเกต คาดคะเน รูปร่างรูปทรง ฝึกจำแนกความแตกต่างและความเหมือนด้วยสายตา

2. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกัน ระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเพื่อน ซึ่งการอ่านร่วมกันจะทำให้เด็กอ่านได้อย่างสนุกสนาน ได้รับประสบการณ์และรู้จัก แบ่งปัน ช่วยเหลือ และร่วมมือกันโดยปราศจากบังคับ นอกจากนี้เด็กยังสามารถยืมหนังสือนิทาน กลับไปอ่านร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่บ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว

3. กิจกรรมเล่านิทาน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุด เพราะเด็กวัยนี้ ยังไม่สามารถอ่านหนังสือด้วยตนเองได้ การฟังนิทานจึงเป็นสื่อสร้างความสนุกสนานให้กับเด็ก และยังเป็นวิธีการสอนเด็กโดยไม่ทำให้เด็กรู้ตัว วิธีการเล่านิทานที่น่าสนใจ ได้แก่ การเล่านิทานปากเปล่า การเล่านิทานประกอบหนังสือ และการเล่านิทานประกอบสื่อ เช่น หุ่นนิ้ว การพับกระดาษ การปั้น ดินน้ำมัน เป็นต้น

ภาคผนวก ค

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน

คำชี้แจง แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านประกอบด้วย 6 พฤติกรรม

ข้อปฏิบัติในการสังเกต มีดังนี้

1. ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมความสนใจในการอ่านของเด็กระหว่างเด็กทำกิจกรรมกลุ่ม ตั้งแต่เด็กเข้ามาหนังสือจนกระทั่งเปลี่ยนไปเล่นมุมอื่น ๆ
2. บันทึกพฤติกรรมความสนใจในการอ่าน ทันทีที่เกิดพฤติกรรมนั้น

วิธีการบันทึกพฤติกรรม

1. ในการสังเกต ถ้าไม่มีพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้น ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่อง “ไม่มี”
2. ถ้ามีพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นให้ทำเครื่องหมาย / ในช่อง “มี”

ลักษณะของพฤติกรรม

ในการบันทึกพฤติกรรม ให้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังมีรายละเอียดลักษณะของพฤติกรรมดังนี้

1. ดูป้ายสัญลักษณ์หรือข้อความ และหนังสือต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนใช้สายตามองไปที่ป้ายสัญลักษณ์ หรือนักเรียนใช้สายตามองไปที่ป้ายข้อความ หรือนักเรียนใช้สายตามองไปที่หนังสือต่าง ๆ
2. หยิบจับหนังสือต่าง ๆ ดู ได้แก่ นักเรียนใช้มือหยิบจับหนังสือและใช้สายตามองดูหนังสือในขณะที่หยิบจับอยู่
3. เปิดหนังสือดูรูปหรือข้อความ ได้แก่ นักเรียนใช้มือหยิบหนังสือและใช้มือเปิดหนังสือแล้วใช้สายตามองที่รูปหรือข้อความข้างในหนังสือ โดยอาจเปิดดูเพียงบางหน้า หรือเปิดดูทุกหน้า
4. พูดย่อหรือเล่าเรื่องราวตามหนังสือคนเดียว ได้แก่ นักเรียนพูดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในหนังสือ อาจเป็นรูปภาพหรือข้อความที่สนใจ หรือนักเรียนเล่าเรื่องราวจากหนังสือ โดยทั้งการพูดย่อหรือเล่าเรื่องนี้ นักเรียนทำตามคำฟังไม่มีเพื่อนมาพูดคุยหรือฟังอยู่ด้วย
5. นำหนังสือให้เพื่อนดู พูดย่อหรือเล่าเรื่องตามหนังสือให้เพื่อนฟัง ได้แก่ นักเรียนพูดจาชักชวนเพื่อให้เพื่อนมาดูหนังสือหรือรูปภาพ หรือข้อความในหนังสือ นักเรียนใช้มือหยิบจับและส่งหนังสือชักชวนให้เพื่อนดู นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องในหนังสือ นักเรียนเล่าเรื่องราวตามหนังสือโดยมีเพื่อนฟังอยู่ใกล้ ๆ
6. นำหนังสือให้ครูช่วยเล่าหรืออ่านให้ฟัง ได้แก่ นักเรียนใช้มือหยิบจับหนังสือให้ครูมาดูรูปภาพหรือข้อความในหนังสือ นักเรียนซักถามครูถึงรูปภาพ ข้อความหรือเรื่องราวในหนังสือ นักเรียนพูดขอร้องให้ครูช่วยอ่านข้อความ หรือเล่าเรื่องจากหนังสือให้ฟัง

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างสื่อและอุปกรณ์ในการจัดมูมนั่งสือ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวชिरาภรณ์ ชุมพล
วัน เดือน ปีเกิด	10 มกราคม 2514
สถานที่เกิด	จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	คบ. (ครุศาสตร์บัณฑิต) สถาบันราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ. 2536
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ตำแหน่ง	อาจารย์ผู้สอน